

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

PROBACE A MEDIACE

Autor práce: Šimon Rejka

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Lukáš Herich, DiS.

Katedra: Bezpečnostně právní

2024

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Šimon Rejka

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Probace a mediace

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Probation and Mediation

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): Mgr. Lukáš Herich, DiS.

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): Duben 2023

Hlavní cíl bakalářské práce spočívá ve zjištění přínosnosti probační a mediační služby z pohledu úředníků probační a mediační služby ve městě Strakonice a klientů probační a mediační služby ve Strakonici. Prvním dílčím cílem bude zjištění názorů veřejnosti, úředníků PMS ve Strakonici i samotných klientů tohoto střediska po výkonu trestu na reintegraci osob po výkonu trestu odnětí svobody. Poslední dílčí cíl spočívá ve zjištění pohledu veřejnosti na osoby po výkonu trestu odnětí svobody.

Student:

Šimon Rejka

4.5.2023

datum

Šimon Rejka

podpis

Vedoucí práce:

Mgr. Lukáš Herich, DiS.

23.5.2023

datum

Lukáš Herich

podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry:

doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

2.6.2023

datum

Roman Svatoš

podpis

Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti:

doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.

2.6.2023

datum

Miroslav Sapík

podpis

Rektor:

doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

5.6.2023

datum

Jiří Dušek

podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Lukáši Herichovi, DiS. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

REJKA, Š. *Probace a Mediacce: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2024. 85 s. Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Lukáš Herich, DiS.

Klíčová slova: probace, mediacce, alternativní tresty, trest odnětí svobody, recidiva, reintegrace.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na hodnocení přínosu Probační a mediační služby z pohledu probačních úředníků, klientů Probační a mediační služby a veřejnosti ve městě Strakonice. Prvním dílčím cílem výzkumu je získat názory veřejnosti, probačních úředníků a samotných klientů Probační a mediační služby na reintegraci osob po výkonu trestu odnětí svobody. Posledním dílčím cílem je získání pohledu veřejnosti na osoby, které jsou po výkonu trestu odnětí svobody.

Praktická část práce je rozdělena na dvě části. Kvantitativní výzkum bude prováděn pomocí dotazníků pro veřejnost a klienty Probační a mediační služby ve Strakonici. Kvalitativní výzkum bude realizován formou polostrukturovaných rozhovorů s probačními úředníky. Cílem práce je poskytnout komplexní pohled na probaci a mediacce a zhodnotit jejich efektivitu a přínosnost pro společnost a osoby v podmíněném odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem.

ABSTRACT

REJKA, Š. *Probation and Mediation: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2024. 85 pgs. Supervisor:
Mgr. Lukáš Herich, DiS.

Key words: probation, mediation, alternative sentence, imprisonment, reintegration.

This bachelor thesis focuses on the evaluation of the benefits of the Probation and Mediation Service from the perspective of probation officers, clients of the Probation and Mediation Service and the public in Strakonice. The first sub-objective of the research is to obtain the opinions of the public, probation officers and the clients of the Probation and Mediation Service on the reintegration of persons after serving a prison sentence. The last sub-objective is to obtain the public's view of persons who have served a prison sentence.

The practical part of the thesis is divided into two parts. The quantitative research will be carried out using questionnaires for the public and clients of the Probation and Mediation Service in Strakonice. The qualitative research will be conducted in the form of semi-structured interviews with probation officers. The aim of the thesis is to provide a comprehensive view on probation and mediation and to evaluate their effectiveness and usefulness for society and for persons under a suspended sentence of supervised imprisonment.

Obsah

Úvod	10
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Vymezení pojmů	12
2.1 Probace	12
2.2 Mediace	13
2.3 Charakteristika Probační a mediační služby	13
3 Vznik a vývoj Probační a mediační služby	14
3.1 Instituty řešení trestných případů	15
3.2 Vývoj v mezinárodním kontextu	16
3.3 Činnosti a cíle Probační a mediační služby	17
3.3.1 Činnost Probační a mediační služby	17
3.3.2 Cíle Probační a mediační služby	17
3.3.3 Probační úředník a asistent	18
3.3.4 Probační plán dohledu	19
4 Probace a mediace	20
4.1 Probace	20
4.1.1 Proces dohledu	21
4.1.2 Pasivní a aktivní nástroje dohledu	25
4.2 Mediace	26
4.3 Druhy mediace	27
4.4 Specifické techniky mediace	28
4.5 Principy mediace	28
4.6 Parole	32
4.7 Restorativní a retributivní justice	33
4.7.1 Restorativní justice	33
4.7.2 Retributivní justice	35
4.8 Restorativní justice oproti retributivní justici	36

5	Alternativní řešení trestních věcí	38
5.1	Vznik alternativních trestů a jejich vývoj.....	39
5.2	Vykonávací řízení	39
5.3	Druhy alternativních trestů	40
5.3.1	Podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem.....	41
5.3.2	Trest obecně prospěšných prací	42
6	Probační činnost.....	44
7	Praktická část	45
7.1	Cíl výzkumu.....	45
7.2	Stanovení hypotéz	45
7.3	Metodika.....	45
7.3.1	Metodika sběru dat	45
7.3.2	Technika sběru dat.....	46
7.3.3	Výzkumný soubor	47
7.3.4	Realizace výzkumu.....	47
7.3.5	Analýza dat	47
7.3.6	Etika výzkumu.....	47
7.4	Výsledky výzkumu.....	48
7.4.1	Dotazník pro veřejnost.....	48
7.4.2	Dotazník pro klienty Probační a mediační služby	54
7.4.3	Vyhodnocení rozhovoru s probačními úředníky	62
7.4.4	Vyhodnocení rozhovoru se stáním zástupcem.....	65
8	Diskuze	69
	Závěr	72
	Seznam použitých zdrojů	74
	Seznam zkratk	78
	Seznam schémat, tabulek a grafů	79
	Seznam příloh.....	81

Přílohy.....	82
--------------	----

Úvod

Probační a mediační služba je relativně mladou službou, která působí v České republice od roku 2001. V dnešní době hraje Probační a mediační služba klíčovou roli při reintegraci jedinců po výkonu trestu odnětí svobody. Tato bakalářská práce se zaměřuje na hodnocení přínosu Probační a mediační služby z pohledu úředníků i klientů v okresním městě Strakonice. Cílem této práce není pouze získat názory veřejnosti a klientů Probační a mediační služby na tyto služby, ale také poskytnout hlubší pochopení alternativních forem řešení trestních případů.

V rámci této práce budou provedeny jak kvantitativní, tak kvalitativní výzkumy. Kvantitativní výzkum bude založen na dotaznících pro veřejnost a klienty Probační a mediační služby ve Strakonici. Kvalitativní výzkum pak bude realizován formou polostrukturovaných rozhovorů s úředníky Probační a mediační služby ve městě Strakonice. Tímto přístupem se snažíme získat komplexní pohled na problematiku probace a mediace a zhodnotit jejich efektivitu a přínosnost pro společnost.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavní cíl bakalářské práce spočívá ve zjištění přínosnosti Probační a mediační služby z pohledu úředníků Probační a mediační služby ve městě Strakonice a klientů Probační a mediační služby ve Strakonicích. Prvním dílčím cílem práce bude zjištění názorů veřejnosti, úředníků PMS ve Strakonicích i samotných klientů tohoto střediska po výkonu trestu na reintegraci osob po výkonu trestu odnětí svobody. Poslední dílčí cíl spočívá ve zjištění pohledu veřejnosti na osoby po výkonu trestu odnětí svobody.

V praktické části bude proveden kvalitativní a kvantitativní výzkum. Kvantitativní výzkum bude založený na dotazníkovém šetření s veřejností a s klienty Probační a mediační služby města Strakonice. Kvalitativní výzkum bude proveden formou polostrukturovaných rozhovorů s úředníky Probační a mediační služby ve městě Strakonice.

2 Vymezení pojmů

2.1 Probace

Probační pracovník – sociální pracovník s vysokoškolským vzděláním.

Práce probačního úředníka – není pouze dohled, ale i péče o obviněného (odsouzeného) a pomoc s jeho problémy s cílem posílit jeho schopnosti k navrácení do bezkonfliktního způsobu života ve společnosti.

Probační dohled – součást probačního řízení, které se vztahuje k obviněnému, obžalovanému nebo odsouzenému. Jde o osobní kontakt s úředníkem Probační a mediační služby, příprava a realizace zkušebního programu během zkušební doby a ověřující splnění podmínek uložených zločinci soudem nebo vyplývajících ze zákona.

Probační resocializační program – skupinový program který realizuje subjekt mimo probační a mediační službu. Na základě rozhodnutí soudu, povinnost pachatele projít specifickým programem např. pracovní rekvalifikace, zvládání konfliktních situací, odstranění závislostí.

Probací se rozumí *„organizování a vykonávání dohledu nad podezřelým a nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným, kontrola výkonu trestů nebo trestních opatření nespojených s odnětím svobody, kontrola výkonu omezení a povinností uložených podezřelému nebo obviněnému v souvislosti s podmíněným upuštěním od potrestání, podmíněným odložením podání návrhu na potrestání, podmíněným zastavením trestního stíhání, nahrazením vazby jiným opatřením, podmíněným odsouzením, odkladem nebo přerušením výkonu trestu odnětí svobody, podmíněným propuštěním nebo výkonem jiných trestů a individuální pomoc podezřelému nebo obviněnému a působení na něj, aby vedl řádný život, vyhověl soudem nebo státním zástupcem uloženým podmínkám, a tím došlo k obnově narušených právních i společenských vztahů.“*¹

---

¹ ÚZ č. 1491 *Trestní předpisy*. Ostrava: Nakladatelství Sagit, 2022, s. 443.

2.2 Mediace

Mediační činnost – odborný postup pracovníku probační a mediační služby který směřuje k urovnání konfliktního stavu příčinou trestného činu. Jde o přímě či nepřímé setkání pachatele s obětí, obě strany musí souhlasit.

Mediátor – nestranný prostředník mezi stranami sporu, který napomáhá proces s cílem usmíření či jiné vzájemné přijatelné dohody.

Mediace je *„mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu v souvislosti s trestním řízením. Lze provádět pouze, pokud s tím souhlasí obviněný i poškozený.“*²

2.3 Charakteristika Probační a mediační služby

Probační a mediační služba je sociální služba, založena na základě zákona 257/2000 Sb. Zákon o Probační a mediační službě. Její působnost spadá po Ministerstvo spravedlnosti České republiky.

PMS poskytuje pomoc a podporu lidem, kteří jsou odsouzeni k alternativnímu trestu. Tato služba také pomáhá obětem trestných činů a podporuje jejich práva. Probační a mediační služba spolupracuje s poškozenými v průběhu celého trestního řízení a nabízí jim základní psychosociální pomoc, informace důležité pro průběh trestního řízení a zprostředkovává mediaci mezi poškozeným a obviněným klientem.³

---

²ÚZ č. 1491, *Trestní předpisy*. Ostrava: Nakladatelství Sagit, 2022, s. 443.

³ÚZ č. 1491, *Trestní předpisy*. Ostrava: Nakladatelství Sagit, 2022, s. 443.

3 Vznik a vývoj Probační a mediační služby

Rok 1989 byl bodem obratu pro Českou republiku, a i pro ostatní země tzv. východního bloku. Tato doba byla ideální pro vybudování nových demokratických pravidel a institucí. Přesto že vládl totalitní režim na území Československa, mnoho odborníků usilovalo o prosazení změn v tehdejší trestní politice. Pracovalo se zejména s pachateli trestných činů, s cílem zamezit porušování právních norem. Právě tento okamžik se dá považovat za začátek probační a mediační služby.

Výzkum faktorů recidivy, cílem tohoto projektu, který vznikl díky spolupráci Národního výboru a Výzkumného ústavu kriminologického, bylo ověřit v podmínkách velkého města účinnost metody práce s tzv. sociálně nepřizpůsobivými občany, včetně těch, kteří byli propuštěni z výkonu trestu.⁴ Tím započal proces uplatňování sociálních kurátorů, kteří se zaměřovali především na recidivisty a pachatele trestné činnosti. S návazností na kurátory vznikla speciální místa pro práci s mládeží.

Reforma systému trestní spravedlnosti v roce 1992, humanizace justice včetně vězeňského systému, rozšíření škály trestů i opatření a posílení poškozeného v trestním řízení. Dílčí novely v trestněprávních předpisech přinesly řadu nových institutů, které nám naznačují významnou předzvěst uplatnění probace a mediace jako alternativy k trestu odnětí svobody.

V průběhu roku 1993 bylo zaveden do našeho trestního práva nový institut tzv. odklonu – diverze, byl velice revoluční, přinesl prvky anglosaského práva do našeho právního systému. Tím začal řetězec reformních událostí, které vytvořili uplatňování a formování restorativní justice. Později roku 1996 byly do trestní legislativy přidány další dvě varianty odklonu v trestním řízení, a to narovnání a trest obecně prospěšných prací. Téhož roku, byla zřízena nová funkční místa pracovníků u každého okresního soudu, které sloužili ke kontrole obviněných a zajištění výkonu trestu OPP. Zprvu na tato místa byli dosazováni lidé vzdělaní v oboru sociální práce. Postupně časem ve spolupráci se soudci, státními zástupci a jinými odborníky vytvořili budoucí podobu zákona o Probační a mediační službě. V roce 1997 byl trestní zákoník novelizován tak, aby zahrnoval alternativní tresty a opatření týkající se probace a probačního dohledu.

---

⁴ ŠTERN, P., OUŘEDNÍČKOVÁ, L., DOUBRAVOVÁ D., (eds.), 2010. *Probace a mediace: Možnosti řešení trestných činů*. Praha, s. 10.

Jedná se o podmíněné upuštění od výkonu trestu a trest odnětí svobody s dohledem probačního úředníka.

Přišlo období, kdy se připravoval zákon o Probační a mediační službě a jeho účinnost se předpokládala k datu 1.1. 2001, náhle se objevila potřeba pro vyškolení úředníků a asistentů pro PMS, a proto v roce 1999 se zpracoval projekt Kvalifikačního vzdělávacího programu, kde byly zúročeny poznatky o probaci a mediaci z předešlých pěti let, ke kterým přidali se přidali i informace ze zahraničí. Projekt by v pohybu ještě, než vstoupil v platnost a zákon jako takový s předešlým předpokladem vstoupil v platnost 1. 1. 2001. Podle tohoto zákona byla zavedena organizace, která do dnes působí po celé České republice.⁵

3.1 Instituty řešení trestných případů

V průběhu 90. let 20. století, se začal objevovat pokusy o ověření nových postupů a metod při řešení trestných konfliktů. Inspirace přišla i z Rakouska a Německa a převzal se projekt ‚Mimosoudní alternativa pro delikventní mládež‘, který poprvé ověřil možnost použití mediace mezi poškozeným a obviněným. Dále velký posun byl v roce 1994, založení katedry sociální práce na FF UK, díky studentům a učitelům, kteří založili Sdružení pro rozvoj sociální práce v trestní justici, vedlo k realizaci aktivit a projektů, které přispěly k zakotvení probace a mediace v naší zemi.⁶

- Podmíněné zastavení trestného stíhání - § 307-308 trestního řádu.
- Narovnání - § 309-314 TrŘ.
- Obecně prospěšné práce - § 45-45a TZ.
- Podmíněné odsouzení s dohledem - § 60a TZ.
- Podmíněné upuštění od potrestání s dohledem - § 26 TZ.
- Náhrada vazby dohledem - § 73 TrŘ.
- Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody s dohledem - § 63 trestního zákona.
- Upuštění od potrestání (u mladistvých) - § 11, 218/2003 Sb. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže.

⁵ ŠTERN, P., OUŘEDNÍČKOVÁ, L., DOUBRAVOVÁ, D. (eds.), 2010. *Probace a mediace: Možnosti řešení trestných činů*. Praha, s. 9-11.

⁶ MATOUŠEK, O., KOLÁČKOVÁ, J., KODYMOVÁ, P. (eds.). *Sociální práce v praxi. Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2005. s. 287-288.

Pro realizaci těchto institutů je důležité využít prvků mediace a probace.

V souvislosti o alternativách k potrestání trestem odnětí svobody, lze rozeznávat z hlediska:

- Alternativy v oblasti trestního práva – rozdělení podle hmotného a procesního práva
- Alternativní postupy – řešení trestných věcí realizované mimo systém trestního práva⁷

3.2 Vývoj v mezinárodním kontextu

Mezinárodní spolupráce byla klíčovým prvkem vzniku a rozvoje probačních služeb v České republice. Zkušenosti a praxe byly čerpány zejména ze Švýcarska, Kanady a Velké Británie. Díky Kanadě jsme získali výraznou inspiraci a zkušenosti s programy restorativní justice nejen v devadesátých letech, ale také v letech 2001-2003, kdy kanadská vláda realizovala a financovala projekt pro rozvoj nových demokracií ve střední Evropě. Se Švýcarskem, konkrétně s kantonem Curych, existuje intenzivní spolupráce již od roku 1998 a trvá dodnes. Díky realizovaným projektům s Národní probační službou Anglie a Walesu jsme získali další cenné zkušenosti s anglosaským pojetím justice a práce probačních úředníků.

Členství v Evropské unii by mělo být důležitou platformou pro vzájemnou spolupráci a vytváření nových projektů. EU by měla být důležitá platforma pro sdílení zkušeností a předávání osvědčených postupů v oblasti probačních služeb. V této oblasti jsou největší výhody sdílení zkušeností a předávání osvědčených postupů. Mezinárodní spolupráce umožňuje získat nové nápady a inspiraci pro rozvoj probačních služeb. V současné době se objevují nové výzvy pro práci probačních služeb, které budou vyžadovat odpovídající řešení. Jednou z těchto výzev je například zvýšení efektivity práce probačních služeb a snížení míry recidivy. Další výzvou je zajištění kvalitního vzdělávání a odborné přípravy pro pracovníky probačních služeb.⁸

---

⁷ SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha: C. H. Beck, 2000. s. 15.

⁸ ŠTERN, P., OUŘEDNÍČKOVÁ, L., DOUBRAVOVÁ D., (eds.), 2010. *Probace a mediace: Možnosti řešení trestných činů*. Praha, s.15-16.

3.3 Činnosti a cíle Probační a mediační služby

Činnosti PMS jsou uvedeny v § 4, Zákonu č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě.

3.3.1 Činnost Probační a mediační služby

Posláním Probační a mediační služby spočívá v hledání efektivního a prospěšného řešení konfliktů vyplývajících z trestné činnosti. Současně se zaměřuje na organizaci a zajištění důstojného vykonávání alternativních trestů a opatření. Prioritou je ochrana zájmů poškozených, komunity a prevence kriminality.

Tato instituce, vycházející ze spolupráce sociální práce a práva, představuje inovativní přístup v trestní politice. Propojení obou profesí vytváří nový, multidisciplinární přístup v rámci trestního systému.

- Transparentnost – usilování o sdílení informací s orgány zapojenými do trestního řízení, obzvláště při práci s klienty, a také o poskytování informací klientům o systému a prostředí, do něhož se dostali v důsledku spáchání trestného činu.
- Individualizace – pracovní postup s klienty vychází z jejich individuálních potřeb, zájmů a kontextu případu.
- Včasnost intervence – Usiluje o vyvážený přístup k zájmům a potřebám obviněných, poškozených a společnosti, s cílem nalézt vzájemně akceptovatelné řešení případu v co nejrannější fázi trestního řízení
- Motivace – snaha o aktivní zapojení klienta do procesu řešení následků trestné činnosti. Poskytuje pachatelům podporu při hledání zdrojů a kompetencí, které by jim umožnily transformovat jejich dosavadní chování, vedoucí k porušení zákonů. Pro poškozeného vytváří příležitost stát se aktivním subjektem, který má možnost ovlivnit způsob svého odškodnění.⁹

3.3.2 Cíle Probační a mediační služby

Jedny z hlavních cílů Probační a mediační služby jsou

- Integrace pachatele – PMS se zaměřuje na začlenění pachatelů do společnosti s cílem zabránit dalším porušením zákonů. Proces integrace představuje snahu

---

⁹DOUBRAVOVÁ, D., OUŘEDNÍČKOVÁ, L., STERN, P., URBAN, M. *Příručka pro probaci a mediaci*. 1 vyd. Praha : SPJ - Institut pro probaci a mediaci, 2001. D1. str. 1-2.

o obnovení respektu pachatelů vůči právnímu řádu společnosti a podporuje jejich úspěšné začlenění a seberealizaci.

- Participace poškozeného – PMS usiluje o aktivní začlenění poškozeného do procesu odškodnění, řešení následků trestného činu a obnovení jeho pocitu bezpečí ve společnosti a důvěry v systém trestní spravedlnosti.
- Ochrana společnosti – Cíl PMS je aktivně přispívat k ochraně společnosti prostřednictvím efektivního řešení konfliktních a rizikových situací spojených s trestním řízením. Zároveň si klade za úkol zajišťovat účinnou realizaci alternativních trestů a opatření, která byla nařízena.¹⁰

3.3.3 Probační úředník a asistent

Dle § 6 zákona o PMS je probační úředník je státní zaměstnanec v oblasti sociální práce a trestní justice, který musí splňovat předepsané kvalifikační požadavky stanovené zákonem. Tyto požadavky zahrnují absolvování vysoké školy, s dosaženým magisterského studijního programu, se zaměřením na humanitní obory a účast v kurzu specializovaném na rozšíření právních znalostí a rozvoj komunikačních dovedností. V průběhu výkonu své funkce je probační úředník vázán na platné zákony a spolupráci se státním zástupcem, příslušným soudcem a ostatními orgány pro realizaci činností probace a mediace. Probační úředník aktivně participuje ve všech etapách trestního řízení a navazuje spolupráci s obviněným i poškozeným. Dále zprostředkovává pro klienty korespondenci s poskytovateli alternativních trestů a soudem.

Probačnímu úředníkovi napomáhá i probační asistent, který se řídí dle pokynů probačního úředníka. Jeho kvalifikační úroveň vyžaduje střední vzdělání s maturitní zkouškou, či střední vzdělání s výučním listem, dále musí být bezúhonný a složit odbornou zkoušku dle zákona o PMS.¹¹

Po dobu dohledu kontroluje klienty, zda vedou žádný život, a zda splňuje přiřazené povinnosti a restrikce, včetně například dodržování zákazu užívání omamných a psychoaktivních látek. Probační úředník navíc poskytuje nezbytnou podporu pachateli při řešení složitých životních situací a v případě potřeby ho propojuje s dalšími

---

¹⁰DOUBRAVOVÁ, D., OUŘEDNÍČKOVÁ, L., ŠTERN, P., URBAN, M. Příručka pro probaci a mediaci. 1 vyd. Praha : SPJ - Institut pro probaci a mediaci, 2001. D1. str. 15 – 20.

¹¹ ČESKO. Zákon č. 257 ze dne 11. srpna 2000 o Probační a mediální službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. In Sběrka zákonů a mez. Smluv. 2000, částka 74, s 252-258.

relevantními organizacemi dle individuálních potřeb klienta např. úřad práce, OSPOD, dluhová poradna, charita.¹²

3.3.4 Probační plán dohledu

Úspěšný dohled vyžaduje detailní probační plán, který individuálně specifikuje obsah dohledu a jeho konkrétní provedení. Důkladně je nutné stanovit povinnosti odsouzeného. Rada pro probaci a mediaci navrhuje pravidla pro tvorbu těchto plánů. Jejich sestavení je důležité provést nejpozději do šesti měsíců od začátku osobní spolupráce s odsouzeným, s možností pozdější aktualizace. Klíčové prvky plánu zahrnují stanovení časové platnosti, definici plnění a kontroly případných omezení a povinností uložených soudem, stanovení konkrétních cílů a dílčích kroků realizace, konkrétní metody dohledu včetně formy konzultací a postupů v případě porušení pravidel. Specifikuje také způsob a lhůtu plnění informační povinnosti probačního úředníka vůči soudu.¹³

---

¹² NÁRODNÍ SOUSTAVA POVOLÁNÍ, Úředník Probační a mediační služby. [online]. [cit. 2024-12-13] Dostupné z WWW: <<https://nsp.cz/jednotka-prace/urednik-probacni-a-mediac>>.

¹³ JELÍNEK, J. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, 2013, s. 91.

4 Probace a mediace

4.1 Probace

Pojem probace má svůj původ v latinském slově "probare," což znamená zkoušet, ověřovat nebo dohlížet. Probaci lze tedy interpretovat jako formu dohledu, kde Probační a mediační služba zabezpečuje výkon dohledu prostřednictvím svých pracovníků. Jejich hlavním úkolem je zajistit řádný průběh a organizaci dohledu nad implementací uložených alternativních trestů a opatření.¹⁴

Probace může být pojímána v užším i širším smyslu. Užší význam probace zahrnuje specifický druh trestu nebo opatření, které spočívá v kombinaci nebo integraci několika prvků. Tím může být podmíněný odklad trestu nebo trestu samotného, osobní péče nebo dohled uložený soudem obžalovanému, který byl prokázán vinným spáchání trestného činu. Do tohoto rámce lze také zahrnout závazek obžalovaného splnit podmínky stanovené soudem či státním zastupitelstvím.

Širší význam probace pak v zásadě odpovídá zákonné definici uvedené výše, a to tím, že k opatřením nařízeným soudem či státním zástupcem přidává další služby, aktivity a činnosti poskytované Probačním a mediačním střediskem v souvislosti s prováděním alternativních forem trestního řízení a alternativních trestů. Kromě zabezpečení implementace těchto alternativ může širší pojetí probace také zahrnovat specifické aktivity, které PMS vykonává ještě před samotným rozhodnutím soudu nebo státního zástupce. To může zahrnovat shromažďování informací a znalostí a následné zpracovávání zpráv o osobě obviněného nebo poškozeného a o jejich aktuální životní situaci, které slouží k podpoře rozhodovacího procesu soudu nebo státního zástupce podle § 4 odst. 8 Zákona o PMS.¹⁵

Lze tedy konstatovat, že termín probace nezahrnuje pouze určité represivní kroky, nýbrž představuje i celkový soubor služeb a aktivit, které má Probace a mediační služba poskytovat. Tento koncept spočívá v kombinaci podpůrných opatření, dozoru a odkladu trestu, kontroly, pomoci a poradenství.¹⁶

---

¹⁴ ŠTERN, P., OUŘEDNÍČKOVÁ, L., DOUBRAVOVÁ, D., ed. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. str. 71.

¹⁵ HENDRYCH, D. *Právní slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. Beckovy odborné slovníky. V Praze: C.H. Beck, 2009.. s. 817-818.

¹⁶ ŽATECKÁ E. *Postavení a úkoly Probační a mediační služby*. Ostrava: Key Publishing, 2007. s. 21.

Samotný dohled upravuje §49-51 trestního zákoníku a definuje jej jako: „Dohledem se rozumí pravidelný osobní kontakt pachatele s úředníkem Probační a mediační služby“, spolupráce při vytváření a realizaci probačního plánu dohledu a kontrola dodržování podmínek uložených pachateli soudem nebo vyplývajících ze zákona.¹⁷ Využití dohledu má proto za cíl sledovat a kontrolovat chování pachatele, čímž se snižuje šance na znovu páchaní trestné činnosti. Současně dohled poskytuje odborné vedení a podporu pachateli s cílem usnadnit mu vést život v souladu s právními normami. Pachateli, kterému byl uložen dohled, náleží řada povinností vyplývajících ze zákona, včetně spolupráce s probačním úředníkem, plnění probačního plánu dohledu, pravidelná návštěva probačního úředníka v předem stanovených lhůtách, pravidelná aktualizace informací o pobytu a zaměstnání, respektování stanovených omezení, umožnění přístupu do obydlí probačnímu úředníkovi a další povinnosti nezbytné pro efektivní výkon dohledu.

Zároveň je probační úředník, v souladu se zákonem, odpovědný za vedení dohledu podle probačního plánu, poskytování podpory pachateli a dodržování pokynů předsedy senátu soudu. V případě závažného či opakovaného porušení podmínek dohledu, probačního plánu nebo omezení a povinností, informuje probační úředník o těchto událostech předsedu senátu soudu. Nerespektování podmínek dohledu může vést k nařízení výkonu trestu, který byl původně odsouzenému podmíněně odložen nebo podmíněně propuštěn. Periodicky, každých šest měsíců, probační úředník vypracovává zprávu o průběhu výkonu dohledu, zahrnující dodržování podmínek, probačního plánu, omezení, povinností a životních podmínek pachatele.¹⁸

4.1.1 Proces dohledu

V úvodu dohledového procesu hraje klíčovou roli iniciální setkání mezi klientem a probačním pracovníkem, přičemž tato fáze významně ovlivňuje průběh následného dohledu. Zahájení procesu dohledu se obvykle odehrává v rámci konzultačního setkání, které má formu prvního setkání klienta s probačním pracovníkem. Klient má možnost aktivně vyhledat probačního pracovníka, což je často případ jedinců podmíněně propuštěných z vězení, respektive podmíněného odkladu výkonu trestu odnětí svobody

---

¹⁷ Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, § 49 odst. 1.

¹⁸ SVOBODA, I. *Úvod do studia Mediacie a probace*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2005. s. 37-38.

s dohledem podle § 84 trestního zákoníku. V případě, že klient neučiní první krok, probační úředník ho formálně pozve ke konzultaci.

Před konkrétním setkáním probační úředník pečlivě studuje relevantní dokumentaci a stanoví si cíle, kterých by mělo být dosaženo prostřednictvím následných konzultací. Při řízení probačního procesu se probační pracovník řídí zásadami a principy Probační a mediační služby, včetně respektování důstojnosti klientů a zachování vyváženosti, přiměřenosti a diskrétnosti.

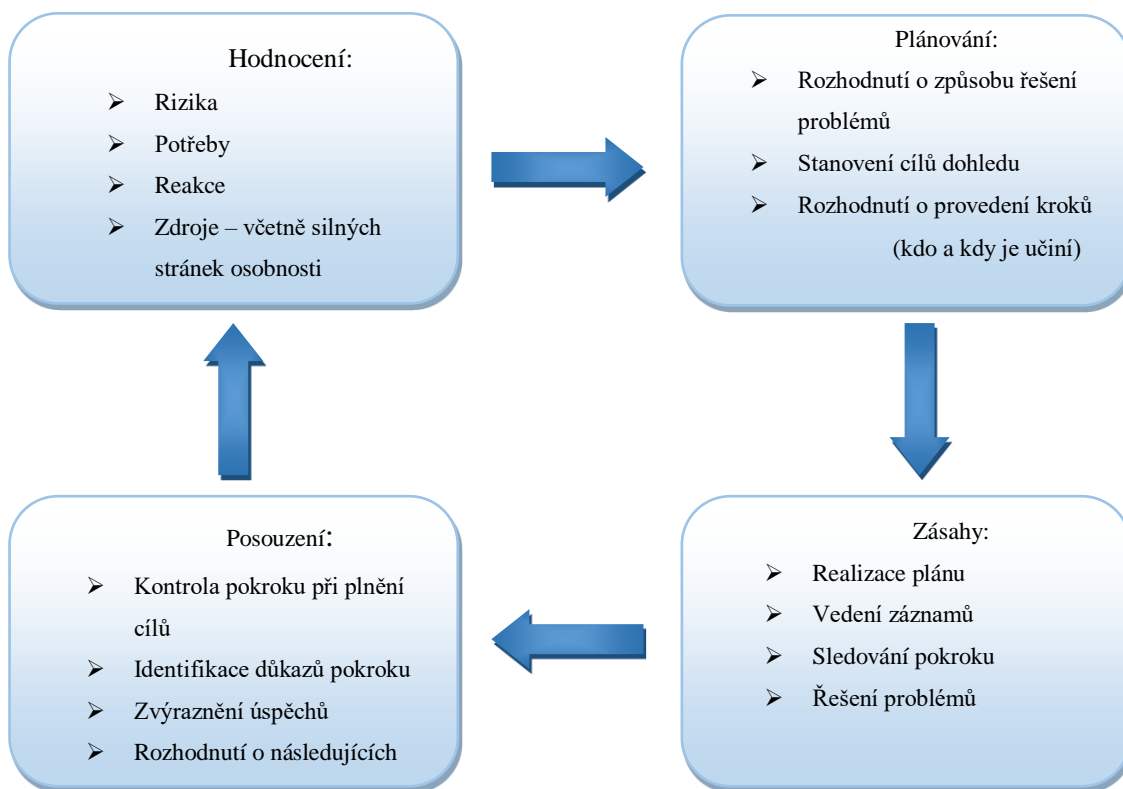
Během prvního setkání je klient informován o podmínkách dohledu, přičemž konkrétní informace jsou uvedeny v poučení o výkonu dohledu, které je klientovi předloženo k podpisu. Důraz je kladen na klientovo porozumění sdělovaným informacím, zejména co se týče jeho povinností během výkonu dohledu, a důsledků, které mohou vyvstat při jejich neplnění.¹⁹

---

¹⁹ ŽATECKÁ, E. *Postavení a úkoly Probační a mediační služby*. Ostrava: Key Publishing, 2007. Právo (Key Publishing). s 23-25.

Proces dohledu si lze představit formou schématu. Představuje ho cyklus, který když se uzavírá, často začíná znovu a pokračuje po celé trvání dohledu.

²⁰ Schéma 1 - Proces dohledu

➤ Hodnocení

Hodnocení zahrnuje analýzu rizik, potřeb, reakcí a zdrojů, včetně osobních silných stránek pachatele. Je nutné zhodnotit riziko opakování trestné činnosti a další rizika, jako například sebepoškození a zranitelnost. Kromě toho je nutné zkoumat potřeby spojené s páčáním trestné činnosti a další potřeby, které jsou významné pro možnosti pachatele opustit tuto činnost. Každý člověk reaguje nejlépe na různé formy intervencí, a klíčovým aspektem hodnocení je identifikace nejvhodnějšího zásahu pro danou osobu. Koncept, aby všechny intervence byly dostupné pro pachatele a podporovaly jeho plné zapojení a individualitu, je označován jako princip reakce. Hodnocení musí také zahrnovat kontrolu zdrojů pro řešení problémů, včetně vlastních silných stránek a dovedností pachatele. Při tvorbě hodnocení by probační personál měl

brát v úvahu různé zdroje informací, včetně soudních zpráv, záznamů orgánů a informací od jiných orgánů nebo lidí, kteří pachatele znají.

➤ Plánování

Plánování dohledu vyžaduje systematický přístup v praxi. Po důkladném hodnocení je klíčové, aby dohlížitel, po konzultaci s pachatelem, strategicky rozhodl o řešení identifikovaných problémů. Shoda na specifických a měřitelných cílech je nezbytná pro pevné stanovení sledovaného pokroku.

Tyto cíle by měly být dosažitelné, zejména v případě dlouhodobé perspektivy nebo při identifikaci více problémů, měl by být plán rozdělen do menších kroků s reálnými krátkodobými cíli. Stanovení příliš ambiciózních cílů by mohlo vést ke zklamání vzhledem k složitosti problémů, kterým pachatelé čelí. Také je užitečné určit konkrétní časový rámec pro dosažení cílů, což umožňuje pravidelné monitorování pokroku nebo posouzení důvodů, proč cíle dosud nebyly splněny. Stejně jako při hodnocení platí, že pracovní plán bude obtížně prosazován, pokud pachatel nerozumí nebo s ním nesouhlasí.

Obavy pachatele ohledně navrhovaných plánů by měly být uznány a respektovány. V některých případech může pachatel nevykazovat připravenost na provedení potřebných změn, což vyžaduje dodatečnou motivaci. Proces plánování by měl být explicitně diskutován a vysvětlován tak, aby byl pachateli srozumitelný.

➤ Zásahy

Zásahy probačních orgánů jsou pečlivě plánované intervence zaměřené na rehabilitaci a prevenci pachatelů. Jejich charakter je omezen podmínkami a sankcemi, které stanovuje rozhodující orgán. Tyto zásahy podporují pachatele skrze různé programy, včetně pracovních, vzdělávacích a tréninkových, a také prostřednictvím pravidelného kontaktu s probačním personálem. Cílem je minimalizovat opakování trestné činnosti prostřednictvím rozvoje dovedností, které zlepšují jejich myšlení a schopnost řešení problémů. Programy jsou přizpůsobeny specifickým potřebám pachatelů, ať už se jedná o obecné nebo specializované programy. Účast pachatelů vyžaduje obětování času a dodržování stanovených pravidel, přičemž klíčový je konstruktivní a úmyslný přístup, nikoli trestající. Probační orgán se snaží minimalizovat pocit trestu a plně respektovat nařízené sankce a opatření.

➤ Posouzení

Hodnocení postupu jednotlivých pachatelů představuje kontinuální proces během celého období probačního dohledu. Názory dohlázeitele a pachatele by měly být systematicky shrnuty, zaznamenány a uchovány v dokumentaci orgánu. Některé země vyžadují pravidelné hlášení o postupu do rozhodujícího orgánu, zatímco jiné země evidují pouze ukončení dozoru nebo porušení podmínek. V případě dosažení pokroku, pokud se zdá, že podmínky již nejsou relevantní nebo jsou nepraktické, může probační orgán navrhnout změnu podmínek nebo předčasné ukončení nařízení. Tato flexibilita souvisí s efektivním využitím zdrojů, které by měly být zaměřeny na pachatele s největšími potřebami dohledu. Zároveň je klíčové formálně uznat významný pokrok, který pachatelé často dosahují během dozoru.

Zkušenosti pachatelů s poskytovanými službami by měly být důležitou součástí pravidelného a závěrečného hodnocení. Probační orgány by měly analyzovat srovnávací informace z těchto hodnocení k identifikaci obecných problémů, které by mohly naznačovat specifické silné stránky orgánu a potenciální zlepšení poskytovaných služeb. Uzavření dozoru by mělo proběhnout důkladnou kontrolou a hodnocením dosažených výsledků, chybějícího pokroku a možností lepšího postupu, přičemž zahrnuje zpětnou vazbu od dohlázeitele i pachatele. Výstupní rozhovory s pachateli, vedené nezávislou osobou od správce případu, jsou užitečným nástrojem pro shromažďování nezávislých důkazů o dopadu a kvalitě poskytovaných služeb.²¹

4.1.2 Pasivní a aktivní nástroje dohledu

V rámci pasivních nástrojů pracovníka v průběhu dohledu lze zahrnout činnosti, jako je poskytování informací klientovi, vedoucí dokumentaci a spis, ověřování a získávání informací o klientovi z externích zdrojů bez jeho aktivní spolupráce a objektivizaci poskytovaných údajů. Naopak mezi aktivní nástroje pracovníka patří osobní interakce s klientem, zejména prostřednictvím profesionálního rozhovoru. Pracovník nepracuje s klientem přímo, nýbrž skrze rozhovor. Jeho úkolem není změnit klienta, ale ovlivnit rozhovor. Pracovník formuje, tvaruje a mění rozhovor tak, aby klient

---

²¹ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR, Doporučení CM/Rec (2010) 1 Výboru ministrů členským státem o probačních pravidlech Rady Evropy. Varšava: Rada Evropy, 2010. [online]. [cit. 2024-11-11]. dostupné z WWW: <https://www.pmscr.cz/wpcontent/uploads/2021/08/mezdok_Evrospka_probacni_pravidla.pdf>.

měl příležitost vlastní změně, přijímání nových postojů a rozvoji vlastních názorů, rozhodování a podobně. V průběhu konzultace a rozhovoru se formulují cíle, kterých chce klient dosáhnout ve spolupráci s pracovníkem. To zahrnuje posílení aktivity a kompetencí klienta v řešení jeho problémů, motivaci ke změnám směřujícím k udržení či dosažení řádného života. Klíčovým prvkem je, že pracovník nesebere odpovědnost za řešení problémů a úkolů klienta, nýbrž jej podněcuje, motivuje a dává mu pravomoci tak, aby byl schopen řešit situace sám a vyvaroval se konfliktům se zákonem.²²

Dle zákona 257/2000Sb. o PMS jsou pravomoci probačního úředníka takovéto:

- Povinnosti spojené s výkonem dohledu se skládají z řady úkolů, zahrnujících vykonávání dohledu v souladu s probačním plánem dohledu, poskytování asistence klientovi v jeho záležitostech, dodržování pokynů soudu směřujících k efektivnímu dohledu a k podpoře klienta v životě vedoucím k dodržování právních předpisů. Dále je součástí povinností pravidelně aktualizovat probační plán dohledu s ohledem na výsledky probační činnosti a na aktuální podmínky pachatele.
- Beze zbytečného zdržení je třeba uvědomit soud o závažném narušení dohledu nebo opakovaném porušení podmínek dohledu, probačního plánu nebo stanovených omezení a povinností. V případě, že dohledový pracovník identifikuje méně závažné nesrovnalosti, měl by klienta poučit o zjištěných nedostatcích a varovat jej, že v případě opakování událostí bude informovat soud.
- Vyhotovit pravidelnou zprávu o průběhu dohledu každých šest měsíců, pokud soud nerozhodne jinak, obsahující informace o dodržování stanovených podmínek probačního plánu dohledu, plnění povinností a respektování omezení, a též informace o aktuálním stavu klienta.²³

4.2 Mediace

Mediace nachází využití v mnoha oblastech společenského života. Je definována jako proces, v němž mediátor účinně přispívá k nalezení alternativního řešení vzniklého konfliktu spojeného s trestným činem k usmíření vzájemných vztahů

---

²² ŠTERN, P., OUŘEDNÍČKOVÁ, L., DOUBRAVOVÁ, D., (eds.), 2010. *Probace a mediace: Možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál. s 77-78.

²³ ČESKO. Zákon č. 257 ze dne 11. srpna 2000 o Probační a mediální službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. In: Sbírka zákonů a mez. Smluv. 2000, částka 74, s 252-258.

mezi pachatelem a poškozeným. Významnější je porozumění konfliktní situace ze strany klienta než samotného mediátora. Klíčovým prvkem mediace je dobrovolný souhlas obviněného i poškozeného, neboť bez něj není možné tento proces realizovat. V rozhodování či vynucování řešení se mediátor neangažuje. Jeho primární rolí je směřovat komunikaci mezi stranami a asistovat jim při dosahování dohody.

Mediace představuje komunikační metodu řešení konfliktu, jež funguje jako specifická forma interakce, a je zkoumána z hlediska sociální psychologie. To ovšem nebrání tomu, aby byla mediace uplatňována v různých formách pomocné intervence v životě jednotlivce.²⁴

4.3 Druhy mediace

V průběhu minulých let se objevilo více druhů mediace.

Prvním z nich je klasická facilitativní mediace, která se opírá o principy, kde účastněné strany vzájemně respektují dohodu jako výsledek dojednaného řešení a jednání vede neutrální třetí strana, aby bylo dosaženo vzájemného porozumění.

Další možností je evaluativní mediace, kde mediátor nejen řídí jednání, ale také poskytuje svůj názor a zhodnocení předložených informací a rozhodnutí.

Třetím typem je transformativní mediace, která se zaměřuje na změnu postojů a vzájemné pochopení potřeb všech stran. Tento přístup se často uplatňuje při řešení rodinných sporů a je často označován jako poradenská mediace.

Soud může nařídit první setkání s registrovaným mediátorem a pozastavit soudní řízení na tři měsíce. Strany mají možnost si mediátora vybrat samy nebo jim může soud přidělit mediátora z oficiálního seznamu registrovaných mediátorů. První setkání s mediátorem, které trvá tři hodiny, je pro klienty bezplatné, avšak nesmí se zaměřovat s samotným mediálním procesem. Jeho cílem je spíše objasnit průběh a administrativní stránky procesu.²⁵

---

²⁴ HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. s. 50-51.

²⁵ MIKULKOVÁ, M. *Metodika. Příprava k mediaci v (po)rozvodové situaci*. Akademický ústav Karviná, z.ú., [online]. Karviná – Nové město. 2019. [cit. 2024-04-02]. s. 7. Dostupné z: WWW: <https://www.akademickyustav.cz/domains/akademickyustav.cz/wp-content/uploads/2019/10/priprava_k_mediaci_v_porozvodove_situaci.pdf>.

4.4 Specifické techniky mediace

Techniky specifické pro mediaci jsou klíčové pro aktivní přístup mediátora k řízení procesu mediace. Tyto techniky jsou používány v různých strategiích mediátorů s různou intenzitou využití. Mezi ně patří empatické porozumění, aktivní naslouchání a dotazování.

Empatické porozumění je klíčové pro budování důvěry a motivaci klienta k otevřené komunikaci. Pomáhá zlepšit kvalitu sdělovaných informací tím, že mediátor projevuje porozumění a empatii k prožívání klientů.²⁶

Aktivní naslouchání se zaměřuje na plné porozumění obsahu sdělení klienta. Mediátor je soustředěn na klienta a minimalizuje vlastní názory, což vyžaduje aktivní přítomnost a trénink pozornosti. Konkrétní techniky aktivního naslouchání zahrnují povzbuzení, objasnění, parafrázování a zrcadlení, které pomáhají klientům lépe porozumět a vyjádřit své pocity a myšlenky. Tyto techniky přispívají k upevnění vzájemné důvěry a podpoře komunikace mezi stranami.²⁷

4.5 Principy mediace

V různých odvětvích vědy a oblastech, včetně psychologie, sociologie, sociální práce, poradenství, práva, teorií řízení, lze nalézt základy mediace. Nalezení univerzálních principů a společného základu pro různé koncepty mediace představuje náročnou úlohu. I přesto je možné formulovat několik tezí, které jsou významné a zásadní pro určení mediace, i když nejsou uspořádány podle důležitosti. Tyto teze jsou strukturovány s ohledem na vnitřní kontinuitu, kde naplnění jednoho principu slouží jako předpoklad pro úspěšné uplatnění dalšího.²⁸

Principy, které jsou nezbytné pro zajištění účinnosti mediace a slouží jako meze, ve kterých se proces mediace může pohybovat.

V rámci klíčových zásad mediace mohou být zahrnuty: dobrovolnost, vzájemná důvěra, kooperaci, zaměření na budoucnost, porozumění odlišnostem, hledání alternativ,

---

²⁶ HOLÁ, L., *Mediace v teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. s. 142.

²⁷JILEMICKÁ J. Asociace mediátorů České republiky, *Mediace, příklady z praxe*. [online]. [cit. 2024-04-01]. Dostupné z WWW: <<https://www.amcr.cz/mediace-a-facilitace-cesta-k-efektivnimu-reseni-konfliktu.php>>.

²⁸HOFFMAN, D., A. *Ten Principles of Mediation Ethics*. [online]. [cit. 2024-01-06]. Dostupné z: WWW:<<https://blc.law/wp-content/uploads/2016/12/2005-07-mediation-ethics-branchmainlanguagedefault.pdf>>

objevování nových možností, nestrannost a neutrálnost, svoboda ve rozhodování a přijetí odpovědnosti.²⁹

³⁰ Schéma 1 - Principy 1

Princip dobrovolnosti

Účast v mediaci je dobrovolná, protože absence dobrovolnosti by připravila mediaci o mnoho výhod, které přináší při řešení konfliktů. To by mohlo vést ke snížení pravděpodobnosti úspěšného vyřešení konfliktu a stability samotné mediační dohody. Ačkoliv existují situace, kdy jedna strana může být do mediace zainteresována pod nátlakem (například rozhodnutím soudu nebo povinností vycházející z mediační doložky), je klíčové respektovat její právo opustit mediální proces, pokud se tak rozhodne.³¹

²⁹ HOLÁ, L. *Mediace: způsob řešení mezilidských konfliktů*. Praha: Grada, 2003. s. 40.

³⁰ Vlastní zpracování dle: PLAMÍNEK, Jiří. *Mediace: neúčinnější lék na konflikty*. Praha: Grada, 2013. s. 62. ISBN 978-80-247-5031-6.

³¹ PLAMÍNEK, J. *Mediace: neúčinnější lék na konflikty*. Praha: Grada, 2013. s. 63.

Princip podpory

Mediátor usiluje o uspokojení účastníků konfliktu, intervnuje v jejich zájmu, dodržuje jejich důstojnost, podporuje sdílení myšlenek a hodnot a usnadňuje hledání vzájemně přijatelného řešení sporu. V této roli využívá své znalosti, dovednosti, zkušenosti a motivaci pomáhat ostatním. Využívá napřímo i své charisma. Riziko by mohlo nastat, pokud by tyto faktory upřednostňoval ve prospěch třetí strany, včetně sebe samotného, což by mohlo narušit vznik nebo stabilitu dohody a vyvést mediaci z uvedených hranic.³²

Princip důvěry

Důvěrnost hraje klíčovou roli v průběhu mediace. Informace sdělené během mediace zůstávají důvěrné a nelze je zveřejnit bez dohody obou stran. Princip důvěrnosti úzce souvisí s povinností mlčenlivosti mediátora, což stanovuje §9 zákona o PMS. Důvěra je také důležitým prvkem vztahu mezi účastníky mediace, ať už jde o důvěru v mediátora nebo mezi samotnými stranami sporu.³³

Princip tolerance

Mediátor řídí proces tak, aby usnadnil stranám přijetí odlišných názorů. Akceptace neznamena souhlas, ale uznání, že jiné pohledy jsou možné a legitimní. Tolerance mezi stranami je klíčová pro nalezení stabilního řešení sporu, a mediátor již od začátku pracuje na jejím vytvoření.³⁴

Princip nehodnocení

Mediátor aktivně směřuje průběh procesu k akceptaci odlišných názorů. Akceptace, jakožto uznání možnosti a různých pohledů, je klíčová pro nalezení stabilního řešení sporu. Již od začátku se mediátor soustředí na vytvoření tolerance mezi stranami, přičemž zdůrazňuje rozlišení mezi pochopením a souhlasem.³⁵

---

³² HOLÁ, L., *Mediace: způsob řešení mezilidských konfliktů*. Praha: Grada, 2003. s. 63.

³³ POTOČKOVÁ, D., *Nejlepší je domluvit se, aneb, Průvodce mediačním procesem*. Praha: Alfom, 2013. s. 58-59.

³⁴ VETEŠKA, J., 2015. *Mediace a probace v kontextu sociální andragogiky*. Praha: Wolters Kluwer, s. 158.

³⁵ RAMEŠOVÁ, M., *Mediátorství v sociální práci*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2019. s. 9.

Princip rozhodování

Mediátor usměrňuje konfliktní situaci, ale konečné rozhodnutí náleží účastníkům. Ti mají plnou svobodu ve svém řešení, respektujíc přitom stanovená pravidla. Jejich rozhodnutí nesmí poškozovat ostatní, ačkoliv mediátor nemá přímý vliv na obsah dohody. Může však odmítnout návrhy v rozporu se zákony nebo jeho svědomím.³⁶

Princip odpovědnosti

Zákon o mediaci č. 202/2012 Sb. § 3. odst. 3 stanoví „Za obsah mediační dohody jsou odpovědné pouze strany konfliktu“, čímž strany berou odpovědnost za naplnění dohody na základě mediace.³⁷

Princip nestrannosti

Mediace vyžaduje angažovanost a je obtížné zapojit strany, aniž by si o nich mediátor vytvořil nějaké pocity. Povinnost mediátora zůstat nestranný po celou dobu mediace nevyžaduje, aby od případu odstoupil, pokud si takové pocity uvědomí, musí mediátor jednat tak, aby tyto pocity zdržel pro sebe. Slova, způsob, afekt, řeč těla a řízení procesů musí odrážet nestranný přístup. Pokud jsou naše pocity vůči stranám takové, že již nemůžeme být při jednání s nimi nestranní, musíme od případu ustoupit.³⁸

Princip změny

Participant mediace by měli být připraveni na změnu své percepce, tedy náhled na daný spor. Změna pohledu na daný konflikt bývá pozitivním začátkem změn.

Princip budoucnosti

Během procesu mediačního jednání se analyzuje historie konfliktu, včetně jeho původu a dosavadních přístupů k řešení. Avšak hlavní důraz je kladen na zajištění, aby navržené řešení nejen vyřešilo aktuální konfliktní situaci, ale také přispělo k budoucímu zlepšení schopnosti obou stran efektivně řešit konflikty.³⁹

---

³⁶ HOLÁ, L. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. s. 70.

³⁷ Zákon o mediaci č. 202/2012 Sb. § 3. 3 odst., [online]. [cit. 2023-12-06]. Dostupné z: WWW:<<https://zakony.judikaty.info/cz/predpis/zakon-202/2012>>

³⁸ HOFFMAN, David, A. *Ten Principles of Mediation Ethics* [online]. [cit. 2024-01-06]. Dostupné z: WWW: <<https://blc.law/wp-content/uploads/2016/12/2005-07-mediation-ethics-branchmainlanguagedefault.pdf>>.

³⁹ HOLÁ, L. *Mediace: způsob řešení mezilidských konfliktů*. Praha: Grada, 2003. s. 68.

Princip tvorby

Strany mediace mají největší povědomí o konfliktu, mediátor tak strany provází, aby řešení společnými silami našli. Po rozuzlení sporu a identifikaci všech možných východisek přichází kreativní fáze řešení, tedy stanovení přijatelného a uskutečnitelného řešení.⁴⁰

Princip vzoru

Mediátor stranám konfliktu nastavuje behaviorální vzor, aby respektovali své chování, komunikaci, zdvořilost a emoce. Mediátor by měl působit jako vzorem chování v progresu mediace.⁴¹

4.6 Parole

Slovo "parole" pochází z francouzštiny, konkrétně z výrazu "je donne ma parole", který znamená dávám své slovo. Parole, je forma podmíněného propuštění odsouzených z vězení, poskytovaná Probační a mediační službou, kde se vězeň zaváže ke korektnímu chování a řízení se pravidly. Odsouzení mohou využít spolupráci s probačními úředníky během pobytu ve věznici, prostřednictvím sociálních pracovníků, vychovatelů nebo jiných odborníků vězeňského systému.

V případě doporučení spolupráce s PMS ze strany vězeňského zařízení je třeba podat "Návrh na zahájení spolupráce s Probační a mediační službou" na příslušné středisko PMS. Pracovník PMS pak navštíví odsouzeného ve věznici, kde s ním připraví podklady pro rozhodnutí soudu.

Pracovníci PMS spolupracují s externími subjekty, jako jsou poskytovatelé reintegračních programů a služeb zaměřených na bývalé vězně a řešení následků trestné činnosti. Cílem této spolupráce je shromáždit a vyhodnotit podstatné informace pro posouzení rizik a potřeb odsouzeného po propuštění, a ochranu potenciálních obětí.

Identifikované potřeby a rizika odsouzeného jsou reflektovány ve zprávě probačního pracovníka, který doporučuje nebo nedoporučuje podmíněné propuštění. Dále může navrhnout soudu stanovení podmínek, jako je dohled nad propuštěným,

---

⁴⁰ HOLÁ, L. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. s. 60.

⁴¹ HOLÁ, L. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. s. 61.

v maximálním rozsahu 5 let, účast na rehabilitačních programech nebo omezení kontaktu s určitými osobami.

PMS sleduje plnění podmínek zkušební doby při podmíněném propuštění a poskytuje podporu při reintegraci do života na svobodě.⁴²

4.7 Restorativní a retributivní justice

4.7.1 Restorativní justice

Původ slova restorativní pochází z anglického výrazu „*restore*“, neboli napravit, obnovit. Hlavní zájem restorativní justice se směřuje na oběti trestné činnosti. V tomto pojetí trestní justice se tento pojem vztahuje na prvky, které kladou důraz na práva obětí, ochranu obětí nebo mimosoudní projednávání trestných činů.⁴³

Howard Zehr, který je často autory považován za „otce“ restorativní justice definuje restorativní justici jako proces, který se snaží co nejvíce zapojit všechny, kteří byli dotčeni daným trestným činem. Restorativní justice se zaměřuje na maximální možné obnovení a uzdravení narušených vztahů vzniklých v důsledku trestné činnosti. Za tímto účelem umožňuje účastníkům společně identifikovat způsobené škody, vzniklé potřeby a vyplývající povinnosti a závazky.⁴⁴

Základní myšlenkou konceptu restorativní justice je, že trestný čin představuje sociální konflikt mezi jednotlivci nebo skupinami, ačkoliv také mezi jejich hodnotami a společenskými normami. Proto je důležité aktivně zapojit všechny zúčastněné strany, tedy nejen oběti a pachatele, ale také příslušné komunity, pro efektivní řešení daného jednání.⁴⁵

Restorativní přístup je označován jako snaha justice dát vše do pořádku. Veškerá náprava škod materiálních i morálních a zjištění, co pachatele vedlo k protiprávnímu jednání. Nové přístupy k restorativní justici, na rozdíl od retributivního přístupu, nepovažují trestný čin za útok na veřejný zájem nebo stát, ale za poškození zájmů

---

⁴² PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA. Pro pachatele. Parole. [online]. [cit. 2024-02-17]. Dostupné z WWW:< <https://www.pmscr.cz/pro-pachatele/parole/>>.

⁴³KARABEC, Z., et al. Restorativní justice: sborník příspěvků a dokumentů. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2003. s. 8.

⁴⁴ZEHR, H. *Úvod do restorativní justice*. Praha: Sdružení pro probaci a mediaci v justici, 2003, s. 26.

⁴⁵KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. et al. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005. s. 180.

jednotlivce spáchané jinou osobou. V aktuálním trestním řízení se restorativní justice zaměřuje na řešení konfliktu mezi pachatelem a obětí trestného činu jako odezvu na spáchaný čin. Tato perspektiva vnímá trestný čin jako projev sociálního konfliktu mezi oběma stranami. V rámci trestního procesu se věnuje jak aktivní roli obviněného, tak individuálnímu zohledňování potřeb a zájmů oběti a případně dalších dotčených subjektů, s cílem odstranit konflikt mezi nimi.

Z těchto prvků vyplývají důležité otázky, na nichž stojí restorativní justice:

- „1. Kdo byl poškozen/dotčen?
- 2. Jaké jsou jeho/její potřeby?
- 3. Pro koho z dané události vyplývají povinnosti a závazky?
- 4. Koho se daná situace dotýká (kdo je do ní zapojen)?
- 5. Jakou formou je vhodné zapojit jednotlivé účastníky do procesu řešení a obnovy narušených vztahů?“

S použitím těchto otázek je možné vytvořit různé efektivní restorativní programy, které nejsou omezeny pouze na řešení trestných činů. Mohou být aplikovány i ve školách nebo v pracovních prostředích.⁴⁶

Z hlediska dlouholetého vývoje restorativní justice v současné době zahrnuje velice četný počet programů a praktických postupů, jejichž podstata je stanovena třemi pilíři:

- I. „Trestný čin je narušením lidské integrity a mezilidských vztahů. “
- II. „Trestný čin vytváří povinnosti a závazky. “
- III. „Hlavním závazkem je dát věci do pořádku.“⁴⁷

Zehr⁴⁸ popisuje pohled restorativní justice na trestný čin jako:

- Trestný čin představuje provinění vůči jednotlivci a poškození vzájemných osobních vztahů.
- Nerespektování normy přináší s sebou závazky a povinnosti.

---

⁴⁶ ZEHR, H. *Úvod do restorativní justice*. Praha: Sdružení pro probaci a mediaci v justici, 2003, s. 29.

⁴⁷ ZEHR, H. *Úvod do restorativní justice*. Praha: Sdružení pro probaci a mediaci v justici, 2003, s. 14 a 21.

⁴⁸ ZEHR, H. *Úvod do restorativní justice*. Praha: Sdružení pro probaci a mediaci v justici, 2003. s. 15.

- Pro dosažení spravedlnosti je nutná aktivní účast poškozeného, pachatele a členů komunity, kteří společně usilují o obnovu narušeného stavu a vztahů.
- Klíčový důraz je kladen na potřeby poškozeného a na odpovědnost pachatele v průběhu procesu nápravy.⁴⁹

4.7.2 Retributivní justice

Retributivní justice vychází z latinského slova retribuere, což značí odplatu nebo pomstu. Tento princip se opírá o myšlenku, že trest za spáchaný zločin by měl odpovídat utrpením, které pachatel podstoupí. V obecném smyslu platí, že tvrdost trestu by měla být proporcionalní závažnosti konkrétního zločinu.⁵⁰

Toto latinské pojetí se datuje přibližně do roku 1686 před naším letopočtem, kdy byl nalezen Chamurappiho zákoník. Právní pramen „ab altero expectes, alteri quod eceris“⁵¹ neboli „Jestliže právoplatný občan vyrazil oko příslušníku plnoprávných občanů, vyrvou mu oko.“⁵²

Retributivní justice reprezentuje tradiční koncept trestající justice, v němž je stát konceptualizován jako primární subjekt postižený trestným činem. Tento model klade zvláštní důraz na ochranu státu před jednotlivci, kteří ohrožují veřejný zájem. Role obětí je vnímána spíše pasivně, a jejich možnost aktivní účasti na průběhu trestní justice je omezena. Podobně je situován i obviněný, jehož účast v trestním řízení je charakterizována spíše pasivitou, což může mít za následek nedostatečné uvědomění si důsledků jeho jednání. Vzhledem k minimální pozornosti věnované inter personalitě trestné činnosti čelí oběti často nedostatečné podpoře, a obvinění není dostatečně motivováno k pozitivní změně svého životního stylu.

Základem retributivní justice je myšlenka, že sankce jsou nezbytné v odpovědi za spáchané zlo. Tato myšlenka souvisí s koncepty společenské smlouvy, kterou reprezentovali významní představitelé, John Locke, Thomas Hobbes a Jean-Jacques

⁴⁹ZEHR, H. *Úvod do restorativní justice*. Praha: Sdružení pro probaci a mediaci v justici, 2003. s. 15.

⁵⁰MICHANČOVÁ, S. *Etické aspekty probácie a mediácie*. In: Táž. *Restorativní spravodlivosť jako výzva*. 1. vyd. Prešovská univerzita v Prešově, Gréckokatolícka teologická fakulta, 2011, s. 16.

⁵¹ lat. "Očekávej od druhého, co jsi druhému učinil"

⁵²IURIDICTUM, Chamurappiho zákoník, čl.196. [online]. [cit. 2024-11-11]. Dostupné z WWW: <https://iuridictum.pecina.cz/w/Chammurabiho_z%C3%A1kon%C3%ADk>.

Rousseau. V rámci těchto teorií vznikla dohoda mezi občany a státem, kde občané svěřili státu právo potrestat ty, kteří porušují tuto dohodu, zejména ohrožují jejich práva a bezpečnost. Dominance tohoto modelu justice přetrvávala až do dvacátého století, kdy docházelo k sjednocení retributivního a restorativního přístupu k právu.⁵³

Retributivní justice čelí poměrně výrazné kritice. Odpůrci tohoto přístupu k trestání argumentují, že se jedná o přežitý model, který nereflektuje současný vývoj společnosti. Tvrdí, že retributivní justice přikládá přílišný význam odplatě na úkor obnovy mezilidských vztahů a nedostatečně zdůrazňuje prevenci trestné činnosti. Kritici rovněž poukazují na to, že v prostředí vězení dochází k fenoménu tzv. "prizonizace" a institucionalizace pachatele, což zpochybňuje účinnost tohoto přístupu.⁵⁴

4.8 Restorativní justice oproti retributivní justici

Po seznámení se s pojmy restorativní a retributivní justice se zaměříme na jejich komparaci a vztah mezi nimi. Koncept retribuční justice zaujímá historicky starší pozici, což nám dovoluje konstatovat, že restorativní justice významným způsobem reaguje na jeho identifikované nedostatky. Zatímco retributivní přístup chápe trestný čin jako porušení zákona a prohřešek proti státu, přičemž vytváří prostor pro pocit viny, restorativní justice vnímá trestný čin jako prohřešek proti jednotlivcům a narušení individuálních povinností. V návaznosti na to vzniká povinnost pachatele nápravy spáchaného trestného činu. Klíčovým rozdílem spočívá v tom, že zatímco retributivní justice klade důraz na identifikaci viníka a následné uložení trestu, restorativní justice se zaměřuje na obnovu stavu s aktivní účastí poškozeného, obviněného a členů komunity. Nejvýznamnějším aspektem se tak stávají potřeby oběti a zodpovědnost pachatele.⁵⁵

---

⁵³ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol. *Kriminologie*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. s. 214.

⁵⁴ VETEŠKA, J., FISCHER, S., *Psychologie kriminálního chování: vybrané otázky etiologie, andragogické intervence a resocializace*. 1. vyd. Praha: Grada, 2020. s. 124.

⁵⁵ ZEHR, H. *Úvod do restorativní justice*. 1. vyd. Praha: Sdružení pro probaci a mediaci v justici, 2003. s. 15.

⁵⁶Tabulka 1- Odlišné pohledy

Dva odlišné pohledy	
<p style="text-align: center;"><i>Retributivní justice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Trestný čin je primárně porušením práva a prohřeškem proti státu. ➤ Spravedlnost je naplněna prostřednictvím uznání viny pachatele a jemu uložené újmy (uloženého trestu). ➤ Hlavní zřetel je kladen na to, aby pachatelé byli podle zásluhy potrestáni. 	<p style="text-align: center;"><i>Restorativní justice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Trestný čin je prohřeškem proti osobě a narušením vzájemných osobních vztahů. ➤ Porušení normy vytváří závazky a povinnosti. ➤ K naplnění spravedlnosti dochází za účasti poškozeného, pachatele a členů komunity, kteří usilují o obnovu narušeného stavu a vztahů. ➤ Hlavní zřetel je kladen na potřeby poškozeného a odpovědnost pachatele v procesu nápravy.

Z přiložené tabulky je možné si povšimnout, že retributivní justice konceptualizuje trestný čin jako porušení právní normy, s důrazem na zájmy právního státu, narušený zákon a jednotlivce páchajícího trestný čin. Pro tuto perspektivu je klíčové identifikovat viníka a uložit trest. V kontrastu s tím restorativní justice v trestném činu vidí zejména narušení lidských vztahů. Trestný čin často signalizuje nezdravé vztahy, kde je něco mimořádného, ať už jde o vztahy se sebou samým, blízkými nebo ve širší komunitě. V restorativním přístupu má přednost omluva, přijetí odpovědnosti a obnovení narušených vztahů poškozeného.⁵⁷

⁵⁶ Vlastní zpracování dle: ZEHR, H. *Úvod do restorativní justice*. 1. vyd. Praha: Sdružení pro probaci a mediaci v justici, 2003. s. 15.

⁵⁷ ZEHR, H. *Úvod do restorativní justice*. 1. vyd. Praha: Sdružení pro probaci a mediaci v justici, 2003. s. 43-45.

5 Alternativní řešení trestních věcí

Termín "alternativní trest" není pevně daný, může být vystihnout jako trest, který nezahrnuje odnětí svobody a který může soudce nařídít v situacích, kdy by jinak došlo k odsouzení pachatele k trestu odnětí svobody. Zahraniční Skandinávské země, Nizozemsko, Island a Kanada se často přiklání k uložení alternativních trestů, které se prokázali jako efektivní.⁵⁸ Alternativní trest je tedy vymezen jako sankce, která nepředstavuje ztrátu osobní svobody, a není vhodné ji vnímat jako prostředek ke zlepšení nebo úpravě podmínek trestu odnětí svobody. Důležitým kritériem pro stanovení délky trvání alternativního trestu je jeho proporcionálnost k závažnosti spáchaného trestného činu a délce trestu odnětí svobody, který by byl jinak uložen. I přesto, že alternativní tresty nesouvisejí s odnětím svobody pachatele, jejich účel vychází z plnění cílů trestního práva.⁵⁹

Alternativní metody řešení trestních věcí mají za cíl přiměřeně reagovat na spáchaný trestný čin a odstranit s ním spojený konflikt po jeho příčinách. Jejich aplikací se zaměřujeme na vyrovnaní vztahů mezi obviněným, poškozeným a osobami z jejich blízkého okolí, a to jak sankčními, tak pozitivně motivujícími prostředky. Tyto metody současně přispívají k urychlení, zjednodušení a efektivnosti trestního řízení, minimalizují formální zásahy do života obviněného a napomáhají prevenci kriminality. Legislativa umožňuje volbu mezi různými procesními postupy a sankcemi podle specifických okolností případu. Dokazování v těchto alternativních metodách se liší od toho ve standardním řízení. Soud může rozhodnout o věci bez dokazování, zejména u odklonů od trestního stíhání, kde je možné rozhodnout o vině obviněného bez hlavního líčení. Naopak, v standardním řízení probíhá proces dokazování, který řídí předseda senátu nebo samosoudce, a státní zástupce má možnost aktivně podporovat svá tvrzení v obžalobě. Obviněný má zaručeno právo na spravedlivý proces a možnost podílet se na dokazování ve stejném rozsahu jako státní zástupce.⁶⁰

Alternativy k trestu odnětí svobody zahrnují podmíněné odsouzení, podmíněné odsouzení s dohledem, trest domácího vězení, obecně prospěšné práce, peněžitý trest,

---

⁵⁸ HANUŠ, B. *Primární základy penologie*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola Jana Amose Komenského, 2005. s. 75.

⁵⁹ JELÍNEK, J. *Trestní právo procesní: podle stavu k ...* Student (Leges). 2010-. Praha: Leges, 2010. s. 728.

⁶⁰ SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha: C. H. Beck, 2000. s. 15-16.

propadnutí věci, zákaz činnosti, zákaz pobytu, vyhoštění, trest ztráty čestných titulů nebo vyznamenání, trest ztráty vojenské hodnosti.⁶¹

5.1 Vznik alternativních trestů a jejich vývoj

První snahy o nalezení alternativních forem trestů k vězení se datují již do roku 1976, kdy Výbor ministrů Rady Evropy schválil rezoluci č. 10 s titulem "Některé alternativní tresty k odnětí svobody". Následně se tématem zabývaly kongresy OSN v letech 1980, 1985 a 1990. V roce 1992 se ve Štrasburku konala konference Rady Evropy, která podrobněji prozkoumala možnosti alternativních trestů. Další setkání v roce 1993 se zaměřilo na kriminologické výzkumy, především na problematiku "Psychosociální intervence v trestním systému". Na 7. kongresu OSN o prevenci kriminality a zacházení s pachatel kriminality, konaném v Miláně v roce 1985, byla přijata rezoluce týkající se snížení populace ve věznicích a alternativ k odnětí svobody, včetně reintegrace pachatelů zpět do společnosti. Kongres rovněž doporučil důkladné prozkoumání spolehlivých alternativ, které nepředstavují omezení osobní svobody. Rezoluce č. 16 z tohoto kongresu se zaměřila na minimalizaci negativních důsledků trestu odnětí svobody.⁶²

5.2 Vykonávací řízení

Před vynesením konečného rozsudku provádí PMS specifické aktivity, které především slouží k přípravě podkladů pro rozhodnutí ve věci. V těchto případech se nejedná o aktivity, které jsou stanoveny rozhodnutím soudu nebo státního zástupce ve věci, kontakt mezi klienty (pachatelem a poškozeným) a PMS je obvykle dobrovolný. Spolupráce však pro pachatele představuje výhodu, jelikož svědčí o jeho motivaci a snaze aktivně přispívat k řešení následků a příčin své trestné činnosti, což je před soudem vnímáno pozitivně. Činnost probačního úředníka v rámci vykonávacího řízení navazuje na jeho předchozí aktivity v přípravném a soudním řízení. Cílem je využít již dříve získané informace a podklady. Hlavním úkolem probačního úředníka ve vykonávacím procesu je organizace, výkon a kontrola alternativních trestů a opatření, včetně podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody s dohledem.

---

⁶¹ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR, Trestní politika, Alternativní tresty, Obecné informace. [online]. [cit. 2024-31-02] Dostupné z WWW: <<https://justice.cz/web/msp/alternativni-tresty/-/clanek/obecne-informace>>.

⁶² ŠTĚRBA, V. Penologie. Praha: Armex, 2007. 148 s.

Stejně jako v předchozích fázích, i zde probační úředník analyzuje rizika a potřeby poškozeného a pachatele, přičemž výsledky jsou součástí jeho závěrečných zpráv.

Probační úředník může také směřovat svou činnost k řešení konfliktních situací vyplývajících z trestné činnosti pachatele.⁶³

5.3 Druhy alternativních trestů

Alternativní trest se ukládá, pokud se ukáže, že není nutné pachatele izolovat ve vězení, ale lze jim uložit jiný trest, který je vhodný vzhledem k jejich osobnosti a situaci. Soudy mají díky tomu možnost lépe volit tresty podle konkrétních okolností. Délka alternativy by měla odpovídat závažnosti činu. Existuje několik důvodů pro zavedení alternativních trestů, jako je humanitní stránka, ekonomické hledisko a pragmatické důsledky. Snížení počtu uvězněných za méně závažné činy, kteří nejsou hrozbou pro společnost, by mohlo přispět ke snížení přeplněnosti věznic.⁶⁴

Alternativní tresty jsou v zásadě všechny sankce, které nepředpokládají odnětí svobody. Pod tímto širokým pojmem lze zahrnout všechny formy trestů uvedených v § 52 trestního zákoníku (mimo nepodmíněného odnětí svobody), což zahrnuje i tresty, jež mohou být uloženy pouze vedle nepodmíněného trestu odnětí svobody, jako jsou veřejně prospěšné práce, podmíněné odsouzení, podmíněné odsouzení s dohledem a peněžité tresty, zabránění majetku, zákaz vykonávání určitých činností, omezení pobytu, ztráta titulů či ocenění, ztráta vojenské hodnosti a vyhoštění. Začátkem roku 2010 s sebou nový trestní zákoník přinesl nové alternativní tresty a to domácí vězení a zákaz účasti na sportovních, kulturních a společenských událostech.⁶⁵

Alternativní tresty se liší od ostatních alternativ uvnitř trestního práva. Existují alternativy k potrestání (materiálně právní opatření) a procesní alternativní opatření. Tyto alternativy nezahrnují trestní sankce, ale jsou spíše reakcemi státu na spáchané trestné činy. Soud může prohlásit pachatele vinným, ale nemusí uložit žádný trest. Namísto toho může použít alternativní opatření, jako je odpuštění potrestání, odpuštění potrestání

---

⁶³ DOUBRAVOVÁ, D. et al. *Příručka pro probaci a mediaci*. Praha: Sdružení pro rozvoj sociální práce v trestní justici-Institut pro probaci a mediaci, 2001. s. 2.

⁶⁴ ŠTĚRBA, V. *Penologie*. 2. vyd. Praha: Armex, 2009. 123 s.

⁶⁵ KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, str. 214.

s následným ochranným léčením nebo zabezpečovací detencí, a podmíněné odpuštění potrestání s dohledem.⁶⁶

5.3.1 Podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem

Je-li třeba zvýšeně sledovat a kontrolovat chování pachatele a poskytnout mu potřebnou péči a pomoc ve zkušební době, může soud za podmínek uvedených v § 81 odst. 1 TZ podmíněně odložit výkon trestu odnětí svobody nepřevyšujícího tři léta za současného vyslovení dohledu nad pachatelem. Na výkon dohledu se užije obdobně ustanovení § 49 až 51 TZ. Odklad trestu odnětí svobody s dohledem je upraven v § 84 až 87 TZ (dále jen podmíněné odsouzení s dohledem). Tento postup umožňuje korigovat pachatele bez nutnosti jeho uvěznění. Současně poskytuje soudům větší flexibilitu při trestání pachatelů trestných činů, což je žádoucí. Používá se zejména v situacích, kde prosté podmíněné odsouzení nepostačuje k nápravě pachatele a není vhodné uložit jiný alternativní trest.

Podle § 84 trestního zákoníku může soud podmíněně odložit výkon trestu odnětí svobody nepřevyšujícího tři léta, pokud je zapotřebí zvýšeného sledování a péče o pachatele během zkušební doby. Tento krok je proveden za současného dohledu nad pachatelem. To znamená, že podmíněné odsouzení s dohledem je možné využít za podobných okolností jako prosté podmíněné odsouzení, ale s dodatečnými opatřeními k monitorování a péči o pachatele.

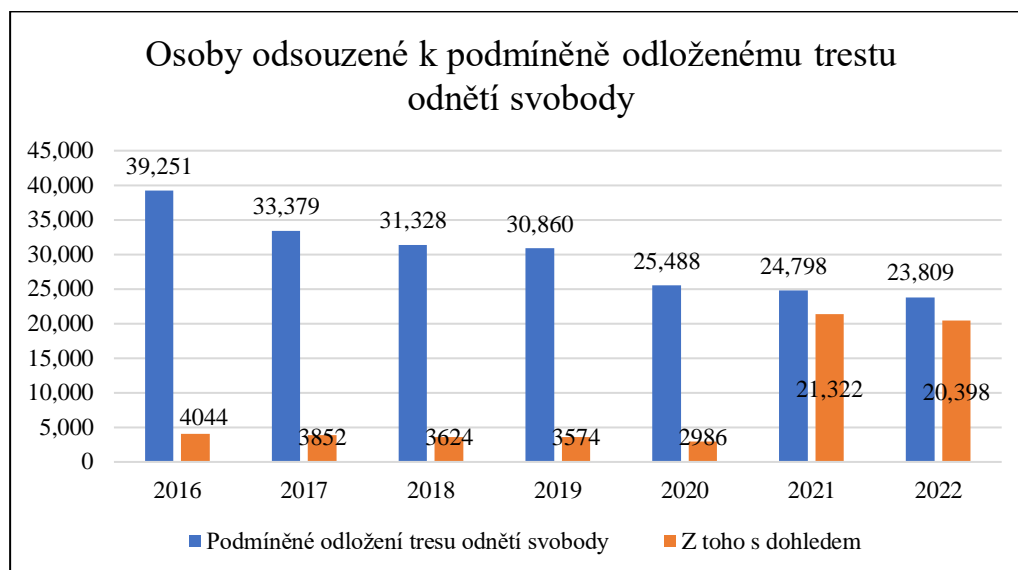
Specificky je tato potřeba dána v případech, kdy pachatel je součástí rizikové komunity, je ovlivňován negativními vlivy, zneužívá alkohol či jiné návykové látky, je dlouhodobě nezaměstnaný, či nemá dostatečné finanční ani sociální zázemí. V takových situacích je obtížnější dosáhnout úspěšné nápravy pachatele.⁶⁷

---

⁶⁶ KRATOCHVÍL, V. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 550.

⁶⁷ ČESKO. Zákon č. 40. ze dne 8. ledna 2009. trestní zákoník. In Sbíрка zákonů, Česká republika. 2009, částka 11, s. 354 - 651. [online]. [cit. 2024-03-01] Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_za_kona_smlouvy>.

⁶⁸ Graf 1- Podmíněně odložení trestu odnětí svobody

Z grafu si lze povšimnout celkového nárůstu podmíněných odsouzení s dohledem od roku 2016 do roku 2022.

5.3.2 Trest obecně prospěšných prací

Trest obecně prospěšných prací, představuje významnou alternativu zejména k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, a může plnit i jiné funkce v souvislosti s jinými formami trestů. Tento typ trestu není uveden přímo ve specifických skutcích trestního zákoníku, což ho činí univerzálním trestem, který může být aplikován na různé přečiny, pokud jsou splněny všechny zákonné podmínky. Trest obecně prospěšných prací byl dříve možné uložit pro trestné činy s horní trestní sazbou nepřesahující pět let. Trest obecně prospěšných prací je jedním z moderních alternativních trestů a dnes není možné ho opětovně uložit pachateli, který již tento trest dostal, kromě případů, kdy byl tento trest v posledních třech letech přeměněn na trest odnětí svobody podle § 65 odst. 3 trestního zákoníku.⁶⁹

Soud může stanovit trest obecně prospěšných prací v rozmezí od 50 do 300 hodin. U mladistvých 50 až 150 hodin. Kromě toho může soud uložit pachateli dobu trestu a doprovodná omezení a povinnosti, která mají za cíl podpořit návrat k řádnému životu. Tato opatření obvykle zahrnují povinnost nahradit škodu nebo odčinit nemajetkovou

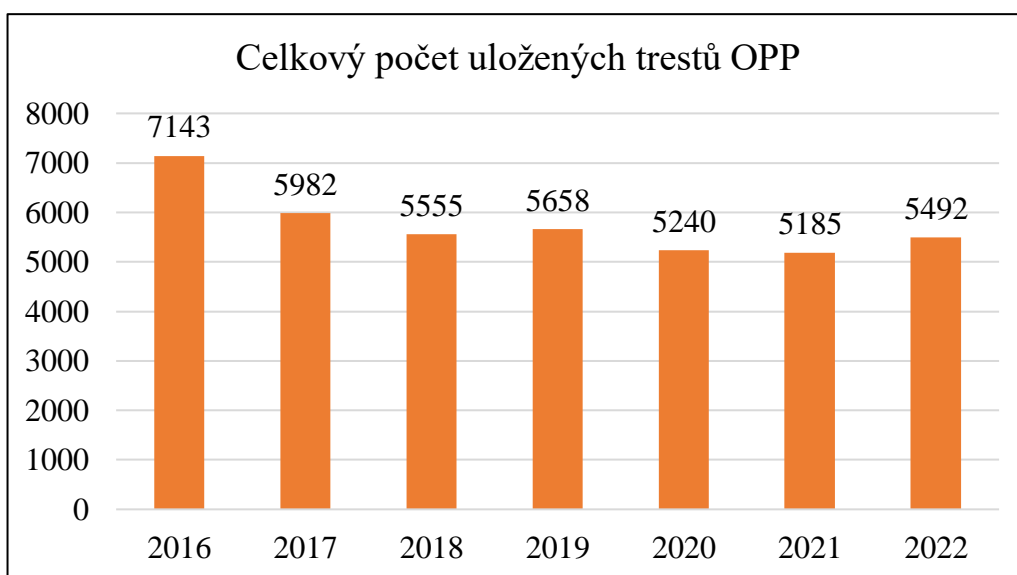
⁶⁸ Vlastní zpracování dle www.vdb.czso.cz

⁶⁹ ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. Velké komentáře. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2010, 1285 s.

újmu způsobenou trestným činem, a také vrátit neoprávněné obohacení získané z trestné činnosti.

Pokud se jedná o pachatele ve věku blízkém věku mladistvých, soud může, s ohledem na výchovný potenciál rodiny, školy a dalších institucí, rozhodnout o uložení určitých výchovných opatření. Tyto opatření mohou být stanoveny samostatně nebo v kombinaci s doprovodnými omezeními a povinnostmi uvedenými v zákoně.⁷⁰

⁷¹Graf 2- Počet dohledů

V grafu je znázorněn celkový počet uložených trestu obecně prospěšných prací od roku 2016 do roku 2022.

⁷⁰ JUSTICE, Documents, Trest obecně prospěšných prací. [online]. [cit. 2024-03-18]. Dostupné z: WWW:<<https://justice.cz/documents/12681/762762/Trest+obecn%C4%9B+prosp%C4%9B%C5%A1n%C3%BDch+prac%C3%AD.doc/fa55af45-94e3-4ed4-b289-c3f76238df62>>.

⁷¹ Vlastní zpracování podle www.vdb.czso.cz

6 Probační činnost

Pracovníci PMS se specializují na činnosti spojené především s probací, která kombinuje represivní a podpůrně-preventivní prvky. Probační aktivity by měly bezproblémově navazovat na práci ve fázi přípravného řízení a rozhodování o netrestních opatřeních by mělo být opřeno o dostatečné podklady. Účast kvalifikovaných jednotlivců je klíčová při dohledu nad chováním odsouzených a kontrole dodržování podmínek trestu v probační zkušební době.

Mezi probační aktivity patří organizace dohledu probačního úředníka u alternativních trestů a opatření, jako je podmíněný trest s dohledem, obecně prospěšné práce, podmíněné propuštění s dohledem, zákaz účasti na sportovních a jiných společenských akcích, a propuštění z ochranného léčení s dohledem.

Probační dohled se definuje jako pravidelný osobní kontakt mezi pachatelem a pracovníkem, spolupráce při tvorbě a realizaci probačního plánu dohledu během probační zkušební doby a kontrola dodržování podmínek stanovených soudem nebo vyplývajících ze zákona. Jeho cílem je sledování a kontrola chování pachatele a poskytování odborné pomoci s cílem zajistit, že povede řádný život.

Obecně prospěšné práce jsou alternativním trestem umožňujícím pachateli odčinit méně závažné trestné činy prací pro veřejný prospěch. Odsouzený je povinen vykonat práce osobně, bezplatně, ve svém volném čase a to nejpozději do jednoho roku od data, kdy soud nařídil jejich výkon. Pokud odsouzený v průběhu výkonu trestu vede řádný život a plní další omezení a povinnosti uložené soudem, může se po vykonání trestu začlenit do společnosti bez stigmatizace záznamem v rejstříku trestů, zpretrhaných rodinných, pracovních a dalších sociálních vazeb.⁷²

---

⁷² SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha: C. H. Beck, 2000. s. 349.

7 Praktická část

Tato část bakalářské práce popisuje praktickou část s hlavním výzkumným cílem, výzkumnými otázkami, metodologii výzkumu a průběh šetření.

7.1 Cíl výzkumu

Hlavní cíl bakalářské práce spočívá ve zjištění přínosnosti Probační a mediační služby z pohledu úředníků Probační a mediační služby ve městě Strakonice a klientů Probační a mediační služby ve Strakonici. Prvním dílčím cílem bude zjištění názorů veřejnosti, úředníků PMS ve Strakonici i samotných klientů tohoto střediska po výkonu trestu na reintegraci osob po výkonu trestu odnětí svobody. Poslední dílčí cíl spočívá ve zjištění pohledu veřejnosti na osoby po výkonu trestu odnětí svobody. V praktické části bude proveden kvalitativní a kvantitativní výzkum. Kvantitativní výzkum bude založený na dotazníkovém šetření s veřejností a s klienty Probační a mediační služby města Strakonice. Kvalitativní výzkum bude proveden formou polostrukturovaných rozhovorů s úředníky Probační a mediační služby ve městě Strakonice.

7.2 Stanovení hypotéz

H1: Ženy vnímají předsudky vůči osobám po VTOS více než muži.

H2: Lidé kteří mají negativní zkušenost ze setkání s osobou po VTOS se cítí ohroženi těmito osobami více než lidé s pozitivní zkušeností.

H3: Klienti, kteří páchali trestnou činnost opakovaně, považují za obtížné sehnat zaměstnání než klienti, kteří spáchali TČ jednou.

H4: Klienti s dohledem více než 2 roky se cítí častěji sociálně vyloučeni než klienti s kratším dohledem.

7.3 Metodika

7.3.1 Metodika sběru dat

Výzkumné šetření bylo provedeno kvalitativní a kvantitativní metodou. Kvalitativní výzkum byl založený na polostrukturovaných rozhovorech se třemi úředníky Probační a mediační služby ve Strakonici a se státním zástupcem z okresního státního zastupitelství ve Strakonici.

Kvantitativní výzkum byl proveden dotazníkovým šetřením v on-line i papírové formě.

Ke sběru dat byla použita technika dotazování. Dle Hendla⁷³ začíná kvalitativní výzkum definicí tématu a stanovením základních otázek, které se budou zkoumat. Tyto otázky může v průběhu výzkumu, sběru a analýzy dat postupně upřesňovat. Proto je kvalitativní výzkum často označován jako "flexibilní" přístup. Výzkumník aktivně hledá a analyzuje veškeré informace, které by mohly přispět k odpovědím na jeho otázky. Sběr dat v kvalitativním výzkumu probíhá postupně a může trvat delší dobu. Jedním z hlavních benefitů této strategie je možnost hloubkového zkoumání a osobní kontakt výzkumníka s účastníky v terénu.

V rámci kvantitativního výzkumu bylo použito dotazníkové šetření, které bylo cíleno na širokou veřejnost a klienty Probační a mediační služby. Sběr dat cílených na širokou veřejnost proběhl prostřednictvím on-line prostoru. Pracovníci knihovny rozdávali dotazníky metodou face to face (F2F) v papírové formě ve Strakonické Šmidingerově knihovně. Klientům Probační a mediační služby ve Strakonících byl úředníky dotazník podán v papírové formě při konzultacích na středisku.

7.3.2 Technika sběru dat

V okruhu kvantitativního výzkumu cíleného na širokou veřejnost byla data sbírána pomocí webových stránek my.surveo.com které jsou veřejně k dispozici na internetu on-line. Dotazník byl pomocí odkazu umístěn na internetové stránky Facebook, následně jej respondenti vyplnili přes on-line internetový odkaz. Klientům probační a mediační služby byl dotazník předkládán po přesném vysvětlení účelu dotazníku. Rozhovor s probačními úředníky byl realizován za přítomnosti dvou úředníků při jednom sezení, a s vedoucím střediska byl rozhovor realizován zvlášť. Při rozhovoru s probačními úředníky se naskytnula možnost rozhovoru se státním zástupcem z okresního státního zastupitelství ve Strakonících. Pro rozhovor se státním zástupcem byly použity stejné metody zkoumání za pomoci polostrukturovaného rozhovoru.

---

⁷³ HENDL, J. Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace. 4. přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál. s. 80.

7.3.3 Výzkumný soubor

Při realizování kvantitativního sběru byl odkaz pro vyplnění dotazníku cíleného na širokou veřejnost, umístěn na internet, šlo tedy o náhodné respondenty.

Dále byl papírovou formou rozdáván náhodným návštěvníkům Šmidingerovy knihovny.

Kvalitativní výzkum formou polostrukturovaných rozhovorů byl proveden na středisku Probační a mediační služby ve Strakonících se všemi úředníky ze střediska.

7.3.4 Realizace výzkumu

Realizace výzkumu probíhala od 26. Února do 25. Března 2024.

7.3.5 Analýza dat

V rámci dotazníkového šetření, který byl umístěn na webové stránky Facebook, bylo osloveno 170 osob, z toho 116 respondentů dotazník vyplnilo, z čehož vychází 68,2% úspěšnost vyplnění dotazník. Data se zaznamenávala na webové stránce my.surveo.com

Jelikož sběr dotazníků v papírové formě probíhal ve Šmidingerově knihovně, nelze přesně určit, kolik respondentů bylo osloveno. Celkový počet vyplněných dotazníků v papírové formě bylo 18 respondentů.

Celkově odpovědělo 134 respondentů na dotazník.

Kvalitativní výzkum na úřednicích byl realizován na 3 probačních úřednicích ze Strakonického střediska, což je 100% úředníků Strakonické Probační a mediační služby.

Kvalitativní výzkum byl obohacen o rozhovor se státním zástupcem z okresního státního zastupitelství, díky příležitosti která se po dobu výzkumu naskytnula.

7.3.6 Etika výzkumu

Všichni oslovení byli seznámeni s tématem a účelem průzkumu. Dále byli ujistěni, že získané informace budou využity pouze pro účely tohoto výzkumu a že jejich anonymita bude zachována. Respondentům nebyla přidělena žádná jména. Průzkum proběhl v souladu se zákonem č. 110/2019 Sb. o zpracování osobních údajů v platném znění.

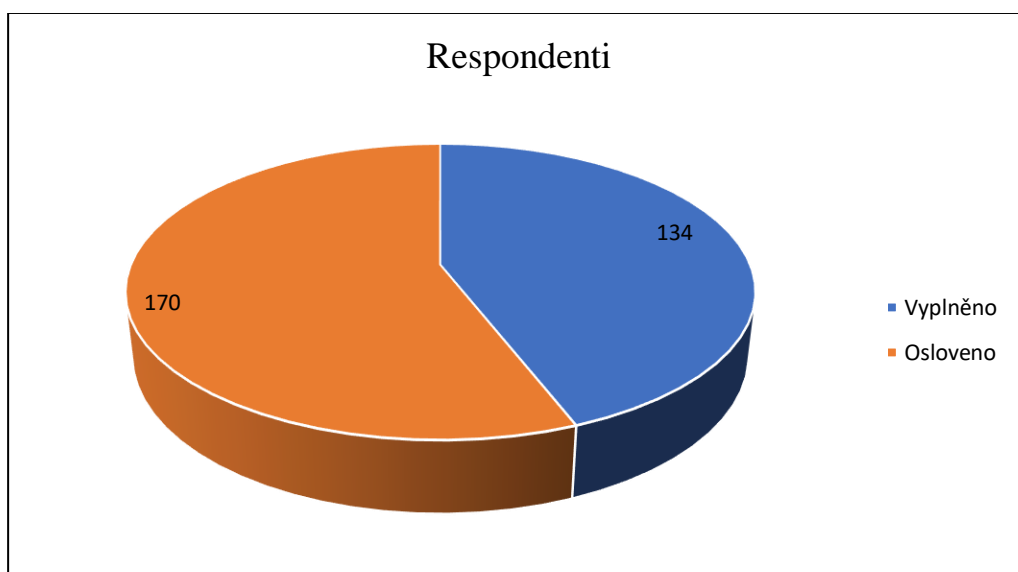
7.4 Výsledky výzkumu

Tato kapitola bude věnována vyhodnocení dotazníkového šetření a poznatkům z polostrukturovaných rozhovorů.

Jako první bude vyhodnocen dotazník, který byl cílen na širokou veřejnost, poté dotazník pro klienty Probační a mediační služby a na závěr zpracované rozhovory.

7.4.1 Dotazník pro veřejnost

Graf 3 – Respondenti

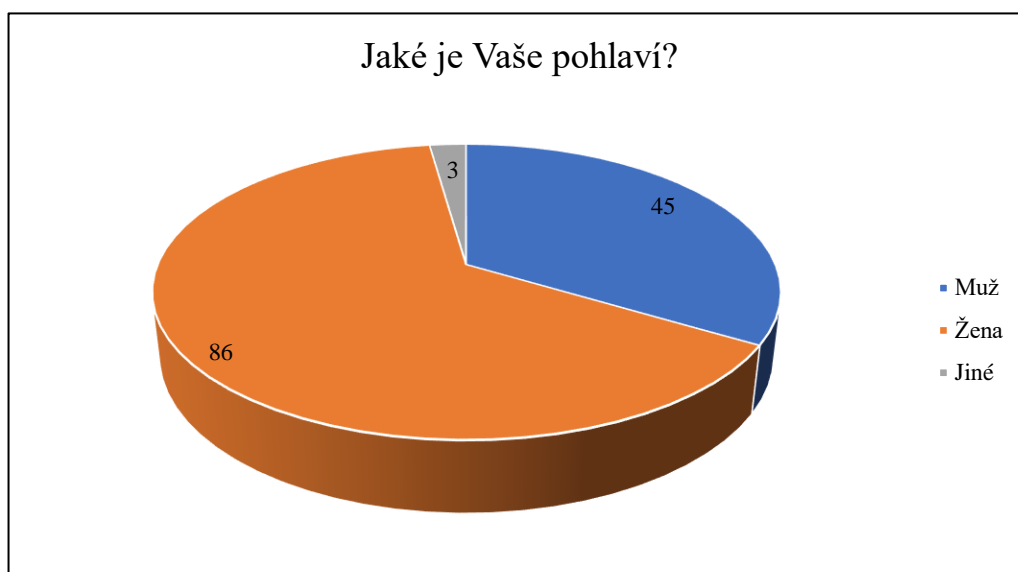

Zdroj: Vlastní zpracování

Tento graf zobrazuje celkový počet respondentů, kteří byli osloveni a kteří se podíleli na výzkumu. Celkový počet oslovených byl 170 osob, z čehož 134 úspěšně dotazník vyplnilo.

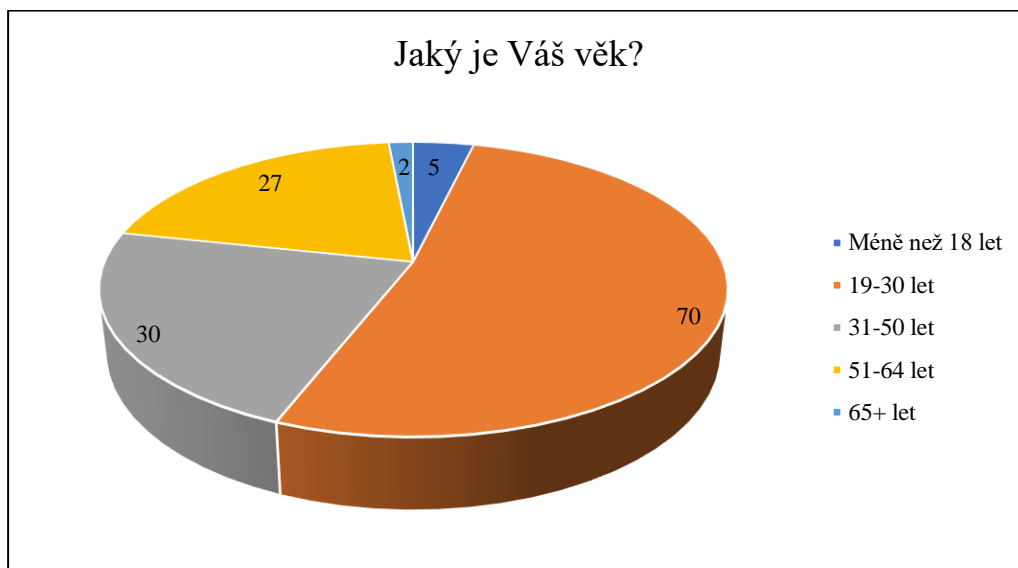
Graf 4 - Otázka č. 1: Jaké je Vaše pohlaví?

Zdroj: Vlastní zpracování

Dotazník pro širokou veřejnost začínal první otázkou na pohlaví respondentů. Z celkového souboru 134 respondentů bylo 45 (33,6 %) mužů, 86 (64,2 %) žen a 3 (2,2 %) jiného pohlaví. Otázka na pohlaví byla položena z důvodu hypotézy H1.

Graf 5- Otázka č. 3: Jaký je Váš věk?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 2 se věnovala věku respondentů. Bylo stanoveno 5 věkových intervalů. Respondentů skupiny méně než 18 let bylo 5 což je 3,7 %, 19-30 let bylo nejvíce a to 70 respondentů, což představuje 52,2 %, dále 31-50 let bylo 30 respondentů, tedy 22,4 %. Ve věkovém interval 51-64 let bylo 27 respondentů, tedy 20,1 % a skupina 65+ let s 2 respondenty představuje 1,5 %.

Graf 6- Otázka č. 4: Vnímáte předsudky vůči osobám, které byly ve vězení?

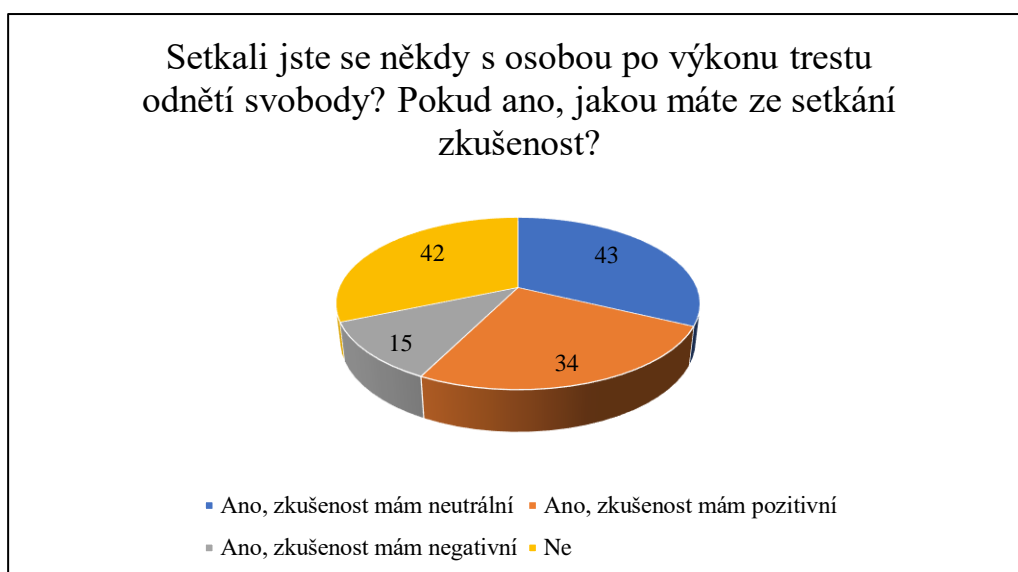

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 3 se zaměřovala na zjištění předsudků vůči osobám po výkonu trestu. Osoby, které jsou po výkonu trestu bývají často znevýhodněny v mnoha aspektech života, ať už na trhu práce či v sociálním prostředí. Účelem otázky bylo zjištění pohledu veřejnosti na tyto osoby. Počet respondentů, kteří mají předsudky vůči osobám po výkonu trestu byl 84 (62,7 %), 33 respondentů (24,6 %), předsudky nevnímá a 17 respondentů (12,7 %), nedokáže odpovědět. Při filtraci dat a vypracování kontingenční tabulky bylo zjištěno, že z celkového počtu 84 osob, je 57 žen a 27 mužů. Z toho výsledku vyplývá, že ženy mají větší předsudky vůči osobám, které jsou po výkonu trestu odněty svobody.

Tímto výsledkem se hypotéza H1 potvrzuje.

Graf 7- Otázka č. 5: Setkali jste se někdy s osobou po výkonu trestu odnětí svobody? Pokud ano, jakou máte ze setkání zkušenost?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 4 zjišťovala, zda se respondenti ve svém životě setkali s osobou po výkonu trestu odnětí svobody. 43 (32,1 %) respondentů se s osobou z této skupiny setkali a měli neutrální zkušenost, 34 (25,4 %) respondentů měli pozitivní zkušenost při setkání, 15 (11,2 %) respondentů ze setkání měli negativní zkušenost a 42 (31,3 %) se s osobou výkonu nesetkali.

Graf 8- Otázka č. 6: Cítíte se ohroženi osobami, které se vrátili z výkonu trestu odnětí svobody?

Zdroj: Vlastní zpracování

Na otázku číslo 5, která zjišťovala pocit ohrožení od osob po výkonu trestu, odpovědělo 75 (56 %) respondentů, že se cítí ohroženě pouze osobami, které spáchali

trestné činy proti životu a zdraví, 23 (17,2 %) respondentů se cítí obecně ohroženě touto skupinou osob a 36 (26,9 %) se necítí ohroženě.

Graf 9- Otázka č. 7: Jak vnímáte ohrožení od osob, které jsou po výkonu trestu odnětí svobody?

Zdroj: Vlastní zpracování

V otázce číslo 6 respondenti uváděli na hodnotící škále od 1 do 5, jak silné vnímají ohrožení od osob po výkonu trestu. 5 představuje nejvyšší ohrožení, 1 představuje nejmenší ohrožení. Při zprůměrování veškerých odpovědí bylo zjištěno, že respondenti se cítí 2,8 z 5 ohroženě. Při vytvoření kontingenční tabulky s celkovými odpověďmi byl vypracován aritmetický průměr. Bylo zjištěno, že 15 respondentů s negativní zkušeností z setkání s osobou po výkonu trestu odnětí svobody se cítí ohrožení na úrovni 3,13 z 5. Při filtraci a aritmetickém zprůměrování bylo zjištěno, že 34 respondentů s pozitivní zkušeností při setkání s osobou po výkonu trestu odnětí svobody se cítí v průměru 2,08 z 5 ohrožení. Z tohoto výsledku vyplývá že osoby s negativní zkušeností se cítí více ohrožení než osoby s pozitivní zkušeností.

Tímto výsledkem se hypotéza H2 potvrzuje.

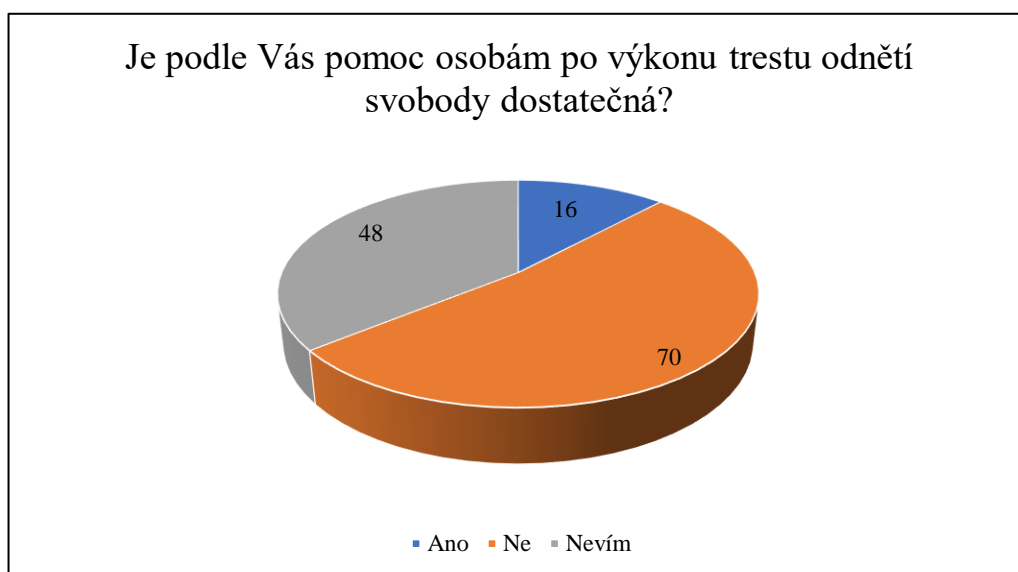
Graf 10- Otázka č. 8: Myslíte, že se osoby propuštěné z výkonu trestu dokážou začlenit opět do společnosti?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 7 zkoumala názor respondentů, na sociální reintegraci osob po výkonu trestu odnětí svobody. 88 (65,7 %) respondentů odpovědělo, že osoby po výkonu trestu se dokáží mohli sociálně reintegrovat, ale pouze s pomocí. 35 (26,1 %) respondentů odpovědělo ano, že osoby po výkonu trestu se dokáží zařadit zpět do společnosti. 11 (8,2 %) respondentů si myslí že osoby po výkonu trestu odnětí svobody se nedokáží znovu začlenit zpět do společnosti.

Graf 11- Otázka č. 9: Je podle Vás pomoc osobám po výkonu trestu odnětí svobody dostatečná?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 8 zkoumala percepci respondentů, zda je pomoc osobám propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody dostatečná, otázka byla položena z důvodu,

zda respondenti mají povědomí o návazné post-penitenciární péči po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

70 (52,2 %) respondentů odpovědělo ne, 16 (11,9 %) respondentů odpovědělo ano a 48 (35,8 %) respondentů odpovědělo že neví.

Graf 12- Otázka č. 10: Jaká pomoc je podle Vás nejdůležitější v procesu začleňování těchto osob?

Zdroj: Vlastní zpracování

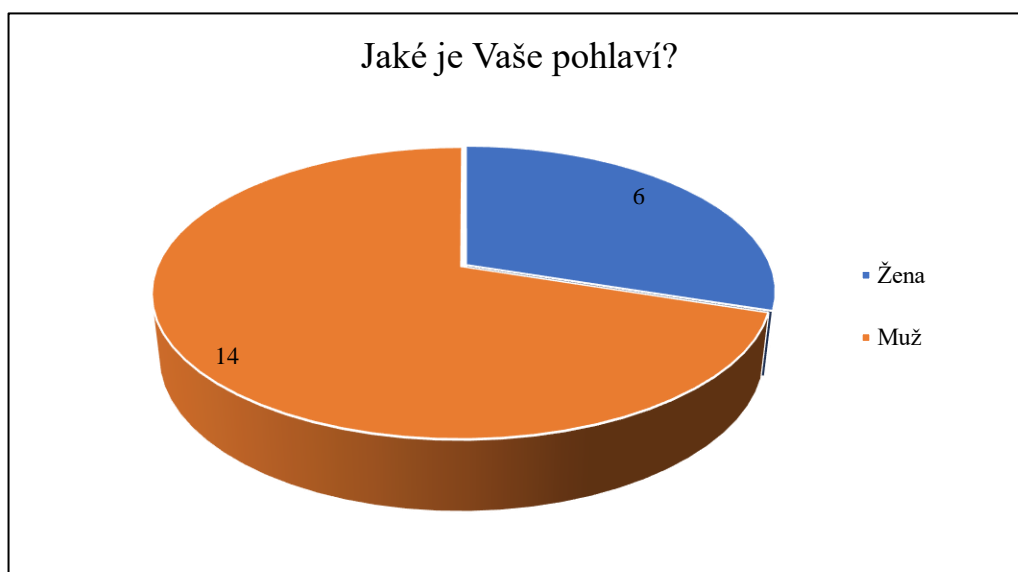
Poslední otázka číslo 9 byla na základě respondentovi uvážení, aby vybral 3 odpovědi, které považují za nejdůležitější. Dle celkového počtu 7 možností se na první místě umístilo zprostředkování zaměstnání s 89 hlasy, na druhém místě se 70 hlasy reintegrační a resocializační programy, a s 65 hlasy na třetím místě opatření bydlení. Na základě odpovědí vidí veřejnost jako 3 nejdůležitější formy pomoci, zprostředkování zaměstnání, reintegrace a resocializační programy a opatření bydlení.

7.4.2 Dotazník pro klienty Probační a mediační služby

Tato část bakalářské práce se bude věnovat vyhodnocení výsledků z dotazníkového šetření cíleného na klienty Probační a mediační služby.

Při každé konzultaci bylo klientovi nabídnuto vyplnění anonymního dotazníku. Klient měl možnost dotazník odmítnout. Jelikož byl dotazník klientům podáván probačními úředníky, není přesně určené číslo celkově oslovených. Celkově 20 klientů dotazník vyplnilo. Někteří se rozhodli vyplnění odmítnout.

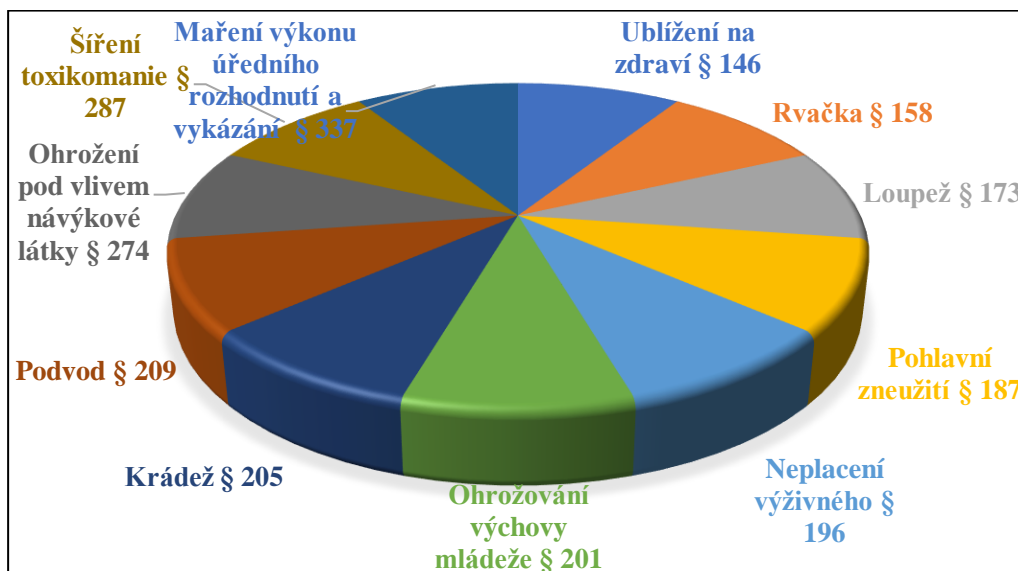
Graf 13 – Otázka č.1: Jaké je Vaše pohlaví?

Zdroj: Vlastní zpracování

První otázka dotazníku cíleného pro klienty Probační a mediační služby byla, aby uvedli své pohlaví. Výzkumného šetření se zúčastnilo 6 žen (30 %) a 14 mužů (70 %).

Graf 14- Otázka č.2: Jakého protiprávního skutu jste se dopustil/a?

Zdroj: Vlastní zpracování

Odpověď na otázku číslo 2 byla otevřená, klienti měli uvést, jakého protiprávního jednání se dopustili. V grafu jsou zobrazeny veškeré trestné činy, které klienti uvedli, že spáchali. Některé trestné činy se opakovaly. Z důvodu přehlednějšího zobrazení dat byl použit prostorový výsečový graf než zobrazení celkového počtu trestných činů.

Graf 15- Otázka č. 3: Jak dlouho jste byl/a ve výkonu trestu odnětí svobody?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 3 byla také otevřená. Někteří klienti uváděli délku výkonu trestu odnětí svobody v rocích, někteří zase v měsících. Z tohoto důvodu byla dat filtrována do 4 skupin. Při pohledu na graf je vidět, že nejvíce klientů bylo ve výkonu trestu odnětí svobody 1 a více let, celkově tedy pouze 4 klienti (20 %) byli ve výkonu trestu odnětí svobody do 6 měsíců, 5 (25 %) klientů do 1 roku, 6 (30 %) 1 až 2 roky a 5 více než 2 roky ve výkonu trestu odnětí svobody

Graf 16- Otázka č.4: Dopustil/a jste se protiprávního skutku opakovaně?

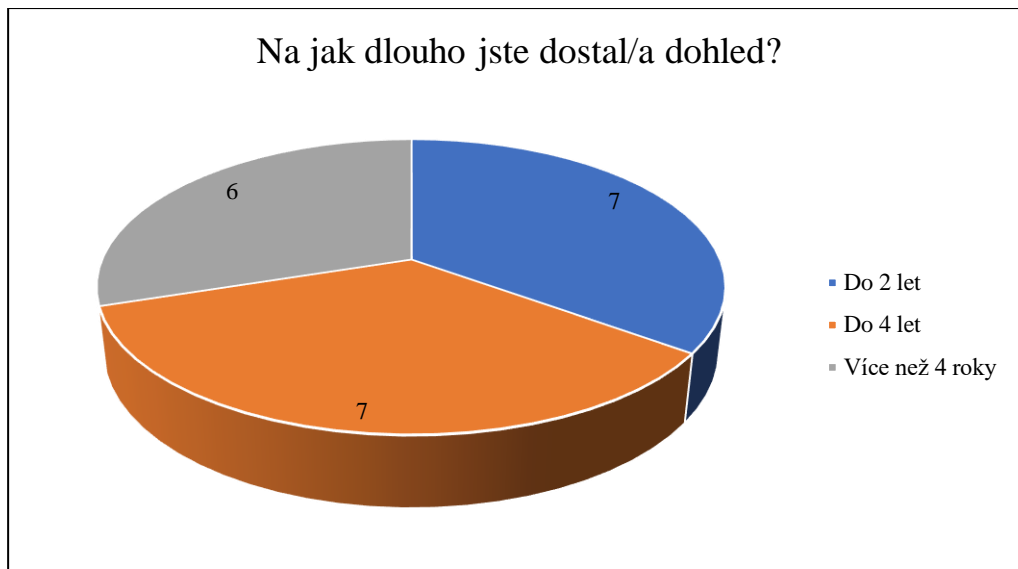
Zdroj: Vlastní zpracování

Cílem otázky číslo 4 bylo zjistit, zda klienti se dopustili nějakých protiprávních činů v dřívější době. Z druhého hlediska otázky bylo za úkol zjistit, zda je klient

recidivista. Z grafu vyhází že 13 (65 %) klientů již někdy dříve spáchali nějaké protiprávní činy, 7 (35 %) klientů se nikdy předtím ničeho nedopustili, z čehož vychází že jsou na Probační a mediační službě poprvé.

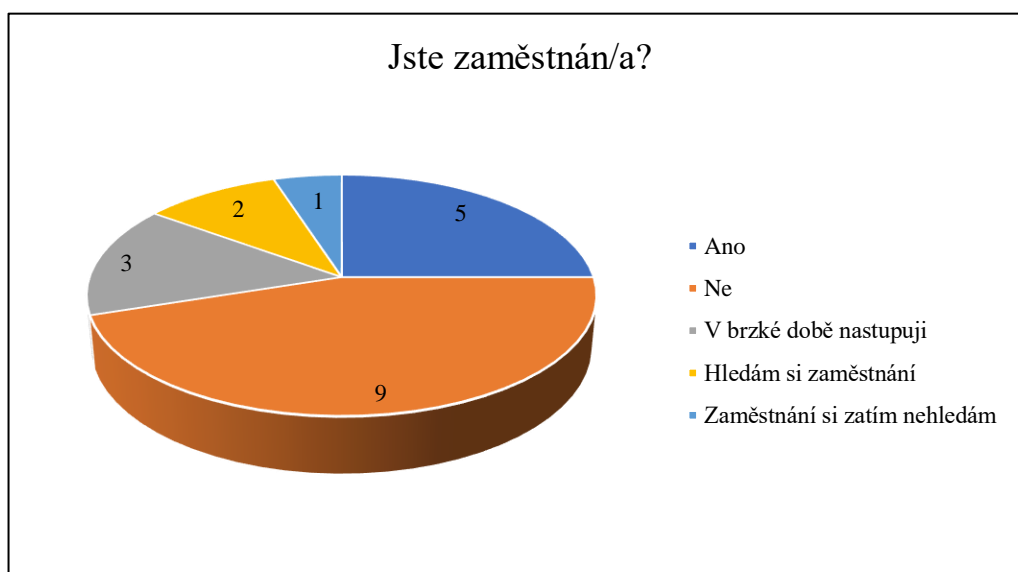
Graf 17- Otázka č.5: Jak dlouho jste dostal/a dohled?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 5 se klientů ptala, jak dlouho se klient bude dostavovat na středisko Probační a mediační služby, na základě jemu uděleného dohledu. Z grafu vyšlo najevo, že 7 (35 %) klientů dostalo dohled do 2 let, 7 klientů (35 %) dohled do 4 let a 6 (30 %) klientů má dohled více než 4 roky.

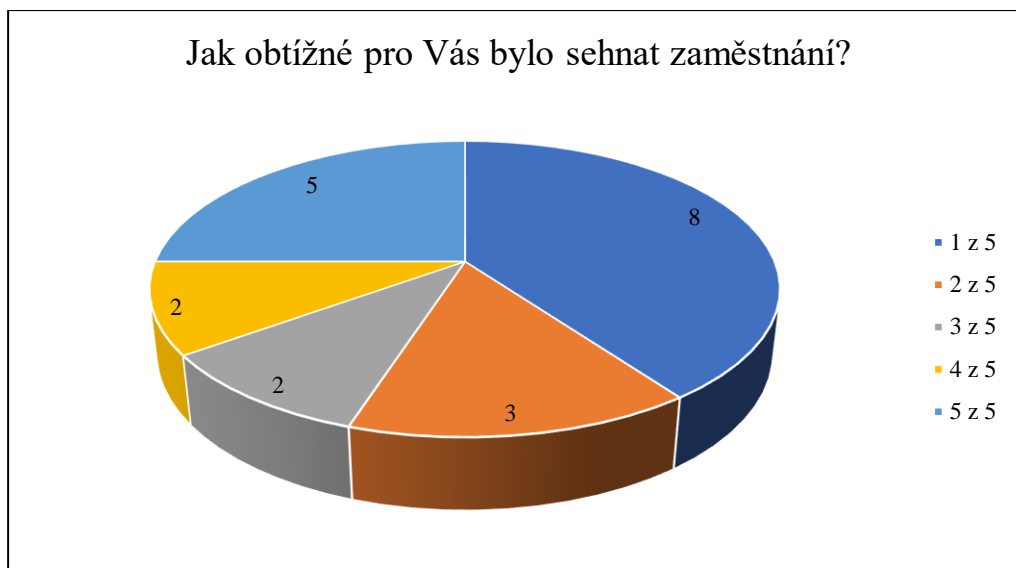
Graf 18- Otázka č. 6: Jste zaměstnán/a?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 6 byla cílena na klientův pracovní status. Téměř polovina klientů je nezaměstnána a to 9 (45 %) klientů, 1 klient (5 %) si práci nehledá, 2 klienti (10 %) práci hledají, 3 (15 %) v brzké době nastupují a 5 (25 %) je trvale zaměstnáno.

Graf 19 – Otázka č. 7: Jak obtížné pro Vás bylo sehnat zaměstnání?

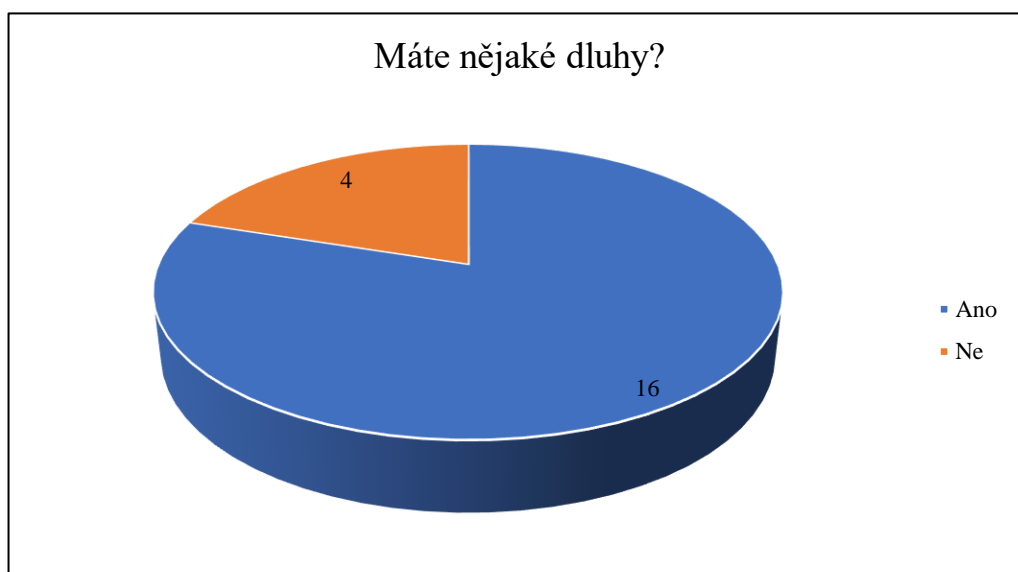

Zdroj: Vlastní zpracování

Na otázku číslo 7 měli klienti odpovědět pomocí hodnotící škály od 1 do 5 jak těžké bylo pro ně sehnat zaměstnání, 1 nebylo obtížné, 5 velmi obtížné. Graf zobrazuje že 8 (40 %) klientů uvedlo 1 z 5, tedy neměli problém sehnat zaměstnání. 3 (15 %) klienti označili 2 z 5. 2 (15 %) klienti uvedli 3 z 5. 4 z 5 uvedli 2 (10 %) klienti a 5 z 5 uvedlo 5 (25 %) klientů. Pro zjištění hypotézy byla data vyfiltrována do kontingenční tabulky a byl vypočítán aritmetický průměr 2 skupin. 13 klientů, kteří se dopustili opakovaně protiprávního jednání uvedli v průměru hodnocení obtížnosti sehnání zaměstnání jako 2,38 z 5. Zbýlých 7 klientů kteří se dopustili protiprávního jednání poprvé uvedli v průměru hodnocení obtížnosti sehnání zaměstnání jako 3,14 z 5. Z tohoto výsledku vychází najevo že pro klienty, kteří jsou poprvé na Probační a mediační službě je těžší sehnat zaměstnání.

Tímto výsledkem se hypotéza H3 zamítá.

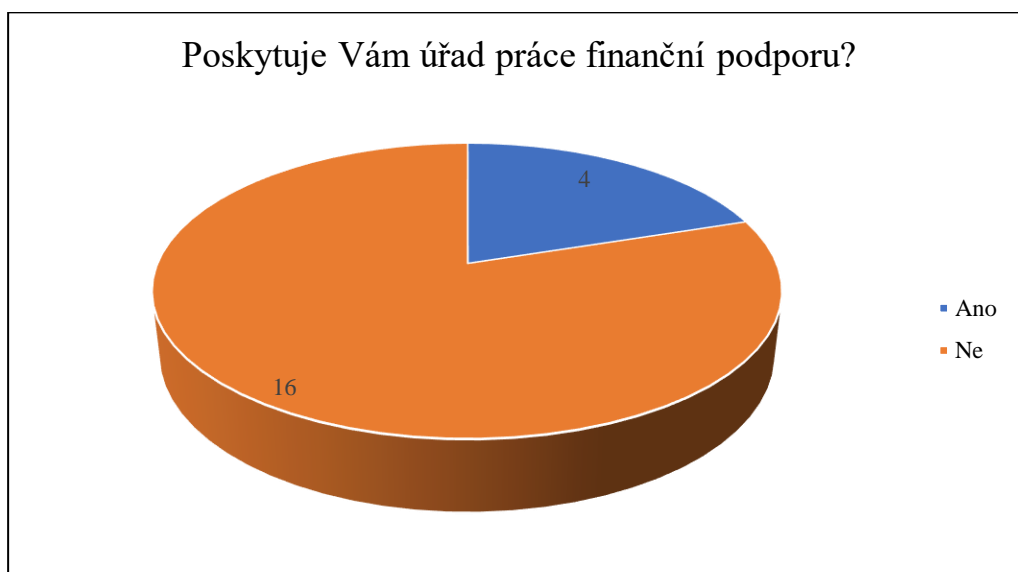
Graf 20- Otázka č. 8: Máte nějaké dluhy?

Zdroj: Vlastní zpracování

Na otázku číslo 8 odpovědělo 16 (80 %) klientů, že mají nějaké dluhy. 4 (20 %) klienti uvedli, že žádné dluhy nemají.

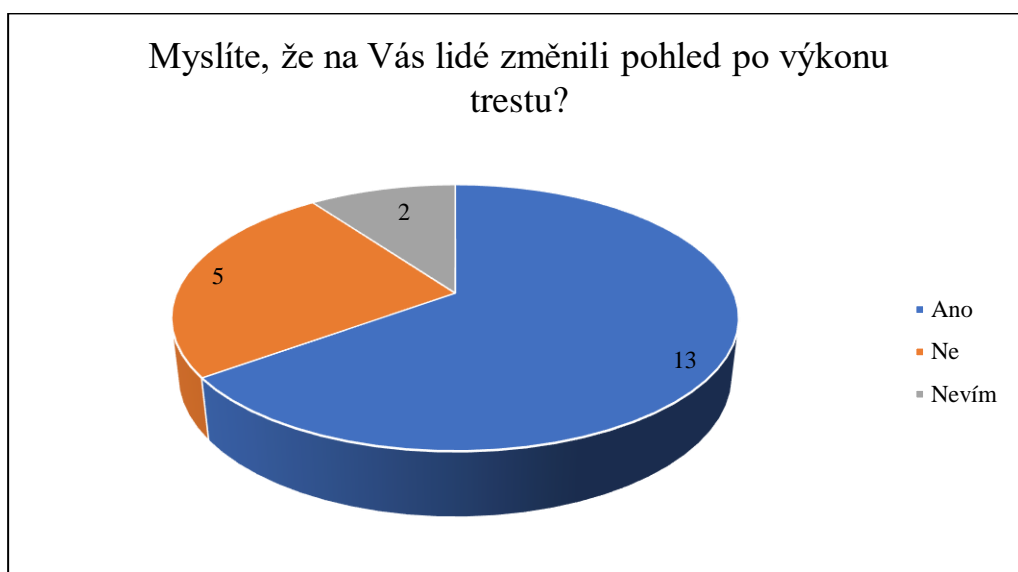
Graf 21- Otázka č. 9: Poskytuje Vám úřad práce finanční podporu?

Zdroj: Vlastní zpracování

Na otázku číslo 9 měli klienti odpovědět, zda jsou registrováni na úřadu práce, který klientům poskytuje finanční podporu. 16 (80 %) klientů odpovědělo že pobírají podporu od úřadu práce. 4 (20 %) klientů podporu nepobírá.

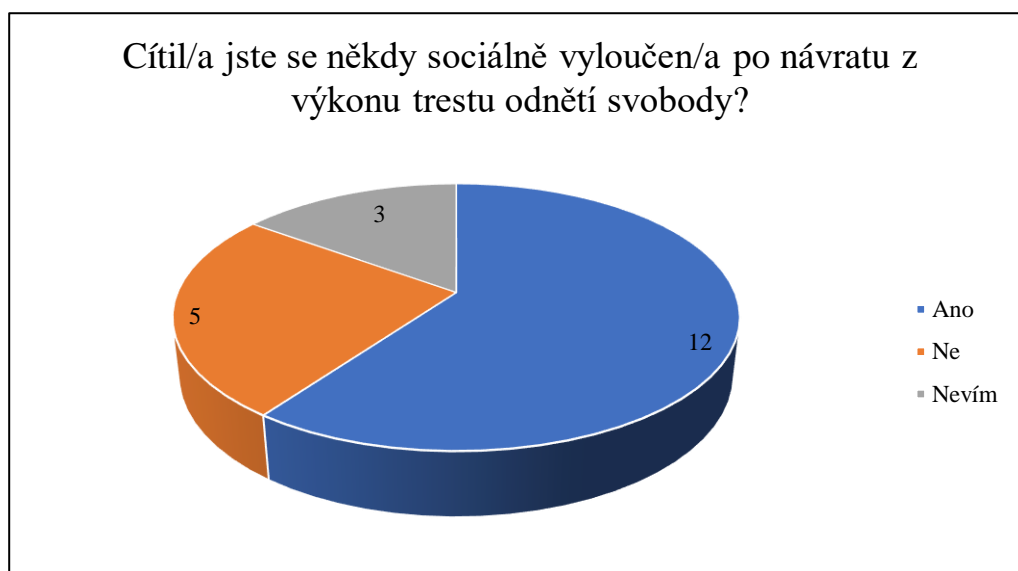
Graf 22- Otázka č. 9: Myslíte, že na Vás lidé změnilí pohled po výkonu trestu?

Zdroj: Vlastní zpracování

Na otázku číslo 10 klienti uváděli, zda na ně lidé změnilí pohled po návratu zpět do sociálního prostředí z výkonu trestu odnětí svobody. 13 (65 %) klientů odpovědělo ano. 5 (25 %) klientů odpovědělo ne, 2 (10 %) nevěděli odpovědět.

Graf 23- Otázka č. 11: Cítil/a jste se někdy sociálně vyloučen/a po návratu z výkonu trestu odnětí svobody?

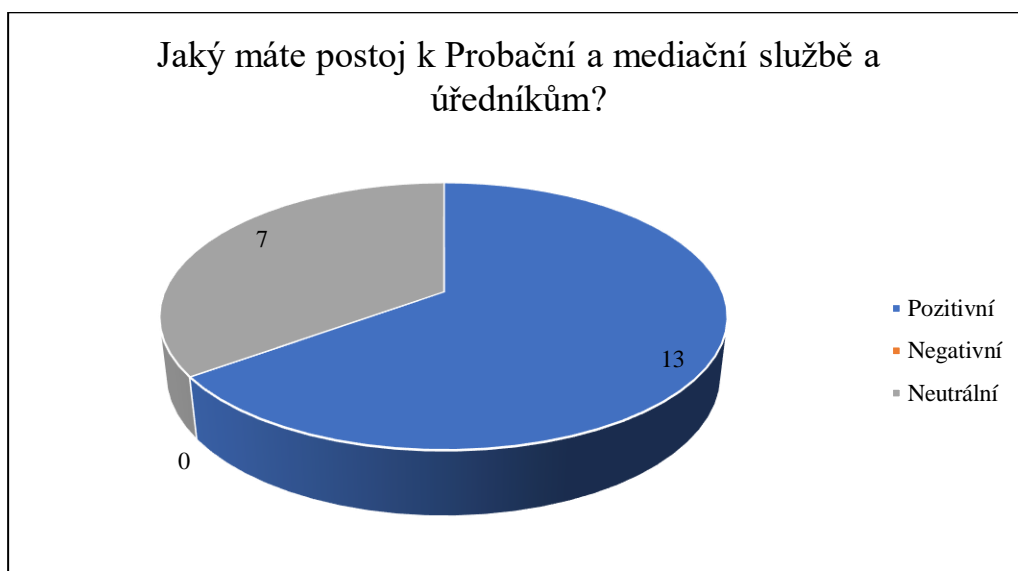
Zdroj: Vlastní zpracování

Klienti na otázku číslo 11 odpovídali, zda se po návratu z výkonu trestu odnětí svobody cítili sociálně vyloučení. 12 (60 %) klientů odpovědělo ano, 5 (25 %) klientů odpovědělo ne a 4 (15 %) klienti nevěděli odpovědět.

Klienti, kteří mají dohled více jak 2 roky bylo dohromady 13. Z těchto odpovědí 12 klientů uvedlo, že se cítili sociálně vyloučeni po návratu z výkonu trestu odnětí svobody.

Hypotéza H4 je tímto výsledkem potvrzena.

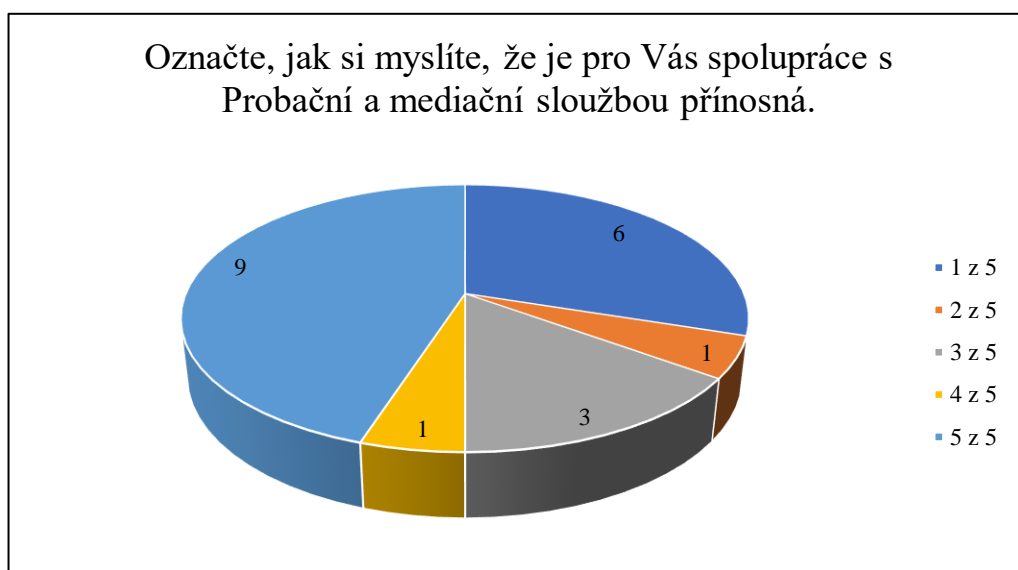
Graf 24- Otázka č. 12: Jaký máte postoj k Probační a mediační službě a úředníkům?

Zdroj: Vlastní zpracování

Na otázku číslo 12 měli klienti vybrat, jak vnímají spolupráci a postoj k Probační a mediační službě. 13 (65 %) klientů uvedlo že mají pozitivní postoj, 7 (35 %) klientů zaujímá neutrální postoj. Negativní postoj nikdo neuvedl.

Graf 25- Otázka č. 13: Označte, jak si myslíte, že je pro Vás spolupráce s Probační a mediační službou přínosná.

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 13 byla formou volného hodnocení na škále od 1 do 5,1 nejméně a 5 nejvíce. Klienti měli za úkol zobrazit dle jejich uvážení, jak moc si myslí že je pro ně přínosná spolupráce s Probační a mediační službou. Jako nejméně přínosnou 1 z 5 odpovědělo 5 (25 %) klientů. 2 z 5 odpověděl 1 (5 %) klient. 3 z 5 odpověděli 3 (15 %) klienti. 4 z 5 odpověděl 1 (5 %) klient. 5 z 5 jako nejvíce přínosnou odpovědělo 10 (50 %) klientů.

7.4.3 Vyhodnocení rozhovoru s probačními úředníky

Následující část bakalářské práce se bude věnovat rozhovorům s probačními úředníky ze Strakonického střediska.

Rozhovor byl proveden za přítomnosti probačních úředníků č. 1 a č. 2 současně a s úředníkem č. 3 zvlášť.

První otázka směřovala na úředníky jak dlouho se pohybují v oblasti probační a mediační služby. Vedoucí střediska je ve funkci od doby založení Probační a mediační služby, tedy 23 let, druhý úředník uvedl, že zde pracuje od roku 2003 a třetí úředník od roku 2005.

Pracovníci shodně uvedli, že na místo probačního úředníka se přihlásili proto, protože jim práce přišla zajímavá.

Úředníkům byla položena otázka, jaký je celkový počet klientů na Strakonickém středisku Probační a mediační služby. *„Za minulý rok to bylo 220-230 klientů, dohledala bych Vám to, ale změnil se nám celý systém v počítači a máme s tím do teď problémy, nemohu to za tento rok přesně dohledat, ale mělo by to být plus minus stejné v tomto rozmezí.“*, uvedl úředník č. 1. Úředníci uvedli, že se změnil celý informační systém v počítači a některé funkce ještě nefungují tak, jak by měli. Z odpovědi tedy vychází, že celkový počet klientů je okolo 220 až 230 klienty.

Z tohoto celkového počtu má každý probační úředník na starost část klientů. Úředník číslo 3 uvedl, že má na starost přibližně 60-70 klientů. Úředník 1 a 2 uvedli, že v průměru to vychází na 70 až 80 klientů na jednoho úředníka. Kvůli informačnímu systému nelze říci přesné číslo.

Společnost často o činnosti Probační a mediační služby neví. Probační a mediační služba se jeví jako „mladá“ organizační složka o které není společnost dobře

informována. „*Někdo to bere jako zbytečné, někdo zase jako užitečné, nelze asi říci tak nebo tak, každý má svůj úhel pohledu. Veřejnost většinou nezná naši náplň práce. Když se s ní seznámí, tak ve většině případech slyšíme, že to musí být náročná a zodpovědná práce s velkou dávkou trpělivosti.*“ Uvedl úředník č. 1 na otázku, jak si myslí že je jeho profese vnímána společností.

Každý úředník má své odborné zaměření na skupinu klientů. Úředník č. 1 je specialistou na přípravné řízení a částečně na podmíněné odsouzení s dohledem. Úředník č. 2 vykonává oblast obecně prospěšných prací a úředník č. 3. se zaměřuje na vykonávací řízení a na osoby, které jsou v podmíněném odsouzení s dohledem.

Práce s klienty je různorodá a individuální, proto probační úředník používá individuálních přístupů ke každému klientovi. „*V průměru schůzka trvá tak 20 až 40 min, záleží na typu sezení. Také podle věcí, které jsou nutné probrat.*“, uvedl úředník č. 2. S klientem probační úředník v konzultační místnosti stráví přibližně čtvrt hodinu až hodinu. Záleží na klientovi, jak spolupracuje.

Probační činnost přináší mnoho kladů. „*Probační činnost šetří státní peníze, měla by být prevencí recidivy a umožňovat žít lidem na svobodě i přesto, že mají nějaký trest.*“, uvedl úředník č. 1. Z odpovědi vychází, že probační činnost je formou restorativní justice, kdy napomáhá klientům se začlenit zpět do chodu běžného života. Také napomáhá klientům se vyvarovat recidivy formou dohledu úředníků na klienty. Úředník č. 3 uvedl: „*Ano, probační činnost má mnoho přínosu jakožto reintegrace odsouzených, snižování recidivy a podpora obětí.*“. Probační činnost není tedy pouze o klientech ale také o obětech trestných činů.

Někdy forma dohledu nemusí splnit svůj účel a z klienta se stane recidivista. V tomto případě je klient znovu zařazen do dohledu pod probační a mediační službou. „*Stejně. Nelze se stavět ke každému klientovi podle jedné šablony. K těm, co už jsou tu podruhé, tak se přístup nemění, i oni to ví*“, uvedl úředník č. 1. na otázku, jak se staví ke klientům, kteří se znovu vrátí do dohledu na Probační a mediační službu.

Probační a mediační služba dohlíží na klienty, aby vedli řádný život na svobodě. Toho je docíleno pomocí doporučení či nasměrování. Úředník č. 2 odpověděl na otázku, jak si myslí, že Probační a mediační služba pomáhá svým klientům. „*My můžeme klientům říci, že pokud pojedou po jedné linii, tak se nemusí vracet do vězení a pokud*

pravidla dodržovat nebudou, tak je to vstupenka do vězení. My je vedeme, ale nemůžeme za ně žít jejich životy.“ Probační úředníci tedy klienty vedou k reintegraci formou doporučení a rad, jak se vyvarovat možným sankcím.

„My je odkazujeme či jim doporučujeme, aby se například zaevidovali na Úřadu práce, kde si mohou žádat o nějaké dávky. Pokud máme oběti, tak je doporučujeme na bližší organizace, které se touto otázkou zabývají, které jim pomohou. A v okamžiku, kdy je klientovi soudem uložen jako povinnost, nebo v rámci dohledu, nějaký z reintegračních programů, a má to v rozhodnutí, tak my se domlouváme s organizací, která vykonává tento program. Nebo přímo Probační služba má oddělení, která se zabývá těmito programy. My organizace kontaktujeme o tom, komu byl uložen, jaký program a oni se poté domlouvají kdy se spolupráce zahájí.“, uvedl úředník č. 1 na otázku, zda doporučují klientům kontakt na jiné instituce. Úředníci mimo jiné pomáhají i obětem trestných činů a odkazují je na organizace zaměřené přímo na pomoc obětem trestných činů. Dále klientům domlouvá i účast na reintegračních a resocializačních programech. O tyto programy se klient může sám aktivně zajímat, nebo jsou mu soudem uloženy. Úředník č. 2 uvedl: *„Spolupracujeme s určitými organizacemi, které se zabývají přímo oběti nebo poškozenými, takže jim nabízíme formu spolupráce, můžeme jim také doporučit, aby si najali advokáta, ale už více nespecifikujeme jakého. V jediném případě, kdy specifikujeme advokáta, tak když je zapsán v rejstříku justice.cz, pro spolupráci s oběti. V našem okrese jsou to přibližně 2-3 advokáti.“*. Z odpovědi vyplývá, že probační úředníci mohou obětem, či poškozeným osobám, doporučit specializovaného advokáta, který je zapsán v registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů. Po nahlédnutí do registru bylo zjištěno, že v okrese Strakonice jsou v registru zapsáni tři advokáti.⁷⁴

Po uplynutí lhůty podmíněného odsouzení s dohledem vždy probační úředník zpracovává závěrečnou zprávu. Touto zprávou ohodnotí klienta na základě jeho spolupráce po celou dobu dohledu. Úředníkům byla položena otázka, zda si myslí, že klient povede řádný život po uplynutí podmíněného odsouzení s dohledem. Úředník č. 3 uvedl: *„Pevně doufám že ano. Na závěr podáváme soudu závěrečnou zprávu, ve které zhodnotíme, jak klient spolupracoval během dohledu. Naše zprávy ale často končí i tím, že dohled nesplnil svůj účel.“*. Pokud by tedy klient v době dohledu

---

⁷⁴ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR, Registr poskytovatelů pomoci obětem trestných činů. [online]. [cit. 2024-04-01]. Dostupné z WWW:< <https://otc.justice.cz/verejne/advokat/seznam.jsf>>

nespolupracoval, může mu být dohled prodloužen. Nesmí však překročit maximální hranici pěti let. Úředník č. 2 odpověděl: „*Pokud se jedná o obecně prospěšné práce, tam je také závěrečná zpráva, kde se napíše, zda vykonal či nevykonal prospěšné práce a zda pracoval či nepracoval. Pokud nepracuje, tak se ta zpráva podává soudu a je tam ta zákonná přeměna jedna ku jedné na nepodmíněný trest, což z mého pohledu má vysokou efektivitu nápravy.*“ Z pohledu úředníka č. 3 je trest obecně prospěšných prací velice efektivní, kvůli přeměně jedna ku jedné, tedy jedna nevykonaná hodina se rovná jednomu dni ve vězení, což považuje za vysoce efektivní.

V průběhu rozhovorů s probačními úředníky byly zjištěny klíčové informace týkající se jejich práce a role Probační a mediační služby. Jedním z důležitých zjištění bylo, že každý probační úředník má individuální přístup ke klientům a setkání s klienty trvá průměrně 20 až 40 minut, v závislosti na potřebách klienta. Tato individualizovaná práce je klíčová pro efektivní reintegraci odsouzených a snižování recidivy.

Dalším zajímavým poznatkem bylo, že společnost často není dostatečně informována o činnosti Probační a mediační služby a ani o jejím účelu. To naznačuje potřebu zvýšeného povědomí veřejnosti o práci probačních úředníků a o důležité roli, kterou hrají v justičním systému. Důležitou součástí práce probačních úředníků je také pomoc obětem trestných činů a odkazování klientů na další organizace nebo programy, což ukazuje na komplexnost jejich práce a široký záběr služeb, které poskytují.

V neposlední řadě bylo zdůrazněno, že probační činnost má za cíl prevenci recidivy a umožňování lidem žít na svobodě i přesto, že mají nějaký trest. Tento aspekt restorativní justice je klíčový pro podporu klientů v procesu začleňování zpět do běžného života a snižování rizika opakovaného spáchání trestné činnosti. Celkově lze konstatovat, že práce probačních úředníků přináší mnoho pozitivních aspektů, jako je reintegrace odsouzených, prevence recidivy a podpora obětí trestných činů. Jejich individuální přístup ke klientům a důraz na prevenci recidivy ukazuje na důležitost jejich role v justičním systému a v procesu obnovy společnosti.

7.4.4 Vyhodnocení rozhovoru se státním zástupcem

Tato část bude věnována vyhodnocení polostrukturovaného rozhovoru se státní zástupkyní. Na úvod paní státní zástupkyně uvedla, že je v oboru již 36 let a její specializací jsou mladiství.

Z hlediska ukládání trestu podmíněného odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem státní zástupkyně uvedla: „*Tento trest ukládáme tehdy, pokud chceme mít jistotu a kontrolu té dané osoby.*“ Ve většině případů se tento trest ukládá za přečiny jako je například § 196 trestního zákoníku zanedbání povinné výživy. Státní zástupkyně uvedla, že považuje uložení trestu za téměř nutné, aby byla jistota, že jsou plněny povinnosti, které byly uloženy. Dohled tedy dává šanci klientům na nápravu a zároveň jsou stále na svobodě.

Ukládání alternativních trestů přichází jako velice perspektivní řešení, jelikož mohou mít větší reintegrační efekt. Pokud je to možné, tak se navrhuje trest obecně prospěšných prací. „*Podmínka jim tolik neřekne, když ale musí odpracovat trest obecně prospěšných prací, tak to má větší výchovný efekt. Vidíme, že nad podmínkou většinou mávnou rukou.*“ Státní zástupkyně uvedla, že podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody má menší výchovný efekt. Pokud je to možné, ukládá se z výchovných důvodů podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem nebo obecně prospěšné práce. Tyto tresty jsou efektivní pro obě strany.

V případě dohledu nad tou určitou osobou funguje kontrola, kdy se musí povinně dostavovat v řádných termínech na Probační a mediační službu ke konzultacím. „*Je nad ním bič, musí docházet na Probační a mediační službu a nějakým způsobem je kontrolovaný, čímž si uvědomí, že nějaký trest dostal.*“ Státní zástupkyně tedy hodnotí trest podmíněného odsouzení k trestu odnětí svobody jako velice efektivní pro nápravu pachatele.

Pokud dohled svůj účel nesplní, nebo se osoba vrátí k páčání trestné činnosti, tak se z těchto osob mohou stát recidivisté. Tato skupina osob je poměrně složitější na nápravu. Státní zástupkyně uvedla, že pokud osoba nebyla ve výkonu trestu odnětí svobody vícekrát, záleží také na tom, za co byla odsouzena. „*Záleží také na povaze trestné činnosti, pokud se nejedná o násilnou trestnou činnost, je lepší jim tuto šanci dát. Například zvláště u § 337 maření úředního rozhodnutí a vykázaní, tak bych jim tu možnost dala. I lidem, kteří mají uložený § 201 ohrožování výchovy dítěte, kdy ti rodiče často nezvládají výchovu dítěte, i když se o to snaží. Osobně si myslím, že tam ta možnost dát jim šanci je. Pak máme případy, že opakovaně kradou, kdy oni ani jinak žít neumí, tak tam už bych tu šanci nedávala.*“ uvedla státní zástupkyně. Z uvedené odpovědi vyplývá, že pokud pachatel spáchal opakovaně méně závažný přečin, je zde stále šance na převýchovu, k vedení řádného života pomocí alternativního trestu. Uložení alternativních

trestů je dobré i pro mladistvé, kdy někteří mohou mít bujařejší období života, ve kterém se „vyřádí“. Šanci pro uložení alternativního trestu se také zohledňuje při využití nového institutu § 206c trestního řádu o prohlášení vinný.

Státní zástupkyně také uvedla, že ukládání alternativních trestů veřejnost vidí jako mírný trest a je překvapena, že se hned neukládá nepodmíněný trest odnětí svobody. *„Veřejnost často vyžaduje uložení nepodmíněného trestu, ale už nevidí ten výchovný efekt v trestu obecně prospěšných prací, či podmíněnému trestu k odnětí svobody s dohledem. Pokud by se hned uložil nepodmíněný trest, může daná osoba chytnout „kriminální infekci“ ve vězení a výchovný efekt tak ztratí veškerý smysl. Řekla bych, že veřejnost celkově neví moc o práci Probační a mediační služby.“*

Z odpovědí obou stran vyplývá, že spolupráce s okresním státním zastupitelstvím a Probační a mediační službou pro okres Strakonice funguje perfektně. *„Nemohu mluvit za jiný okres, ale myslím si, že mluvím i za své kolegy.“* Uvedla státní zástupkyně. Pro prohlubování spolupráce i s jinými institucemi se pořádají takzvané „multitýmy“, které iniciuje Probační a mediační služba ve Strakonicích. Je to forma meetingu, kde se sejdou zástupci státního zastupitelství, policie, OSPOD, soudu, Probační a mediační služby a neziskových organizací. Každý rok se pořádají dva meetingy. Meeting pokaždé pořádá jiná instituce, ale základním iniciátorem je Probační a mediační služba.

Poslední otázka na paní státní zástupkyni byla, zda vidí reintegrační a resocializační programy jako přínosné. *„Chtěla bych věřit že ano, ale my už bohužel zpětnou vazbu nemáme.“*

Při celkovém shrnutí rozhovoru paní státní zástupkyně zdůrazňuje význam ukládání trestu podmíněného odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem jako prostředku pro kontrolu a nápravu pachatelů. Tento trest se často aplikuje v případech přečinů, jako je zanedbání povinné výživy, či maření výkonu úředního rozhodnutí. Cílem dohledu je zajistit plnění uložených povinností a poskytnout klientům šanci na reintegraci do společnosti. Důležitost spolupráce mezi státním zastupitelstvím a Probační a mediační službou je klíčová pro efektivní fungování systému trestního práva a úspěšnou resocializaci pachatelů. Státní zástupce rovněž poukazuje na výhody alternativních forem trestů, jako jsou obecně prospěšné práce, které mohou mít větší reintegrační efekt než tradiční podmíněné odsouzení k odnětí svobody. Dohled nad pachatelem slouží jako prostředek kontroly a uvědomění pachatele o jeho trestu, což může být efektivní pro jeho

nápravu a prevenci recidivy. Informovanost veřejnosti o účinnosti alternativních trestů je klíčová pro změnu vnímání trestního systému.

Celkově lze konstatovat, že státní zástupce podporuje využití alternativních forem trestů a dohledu jako prostředků pro nápravu pachatelů.

8 Diskuze

Cílem výzkumu bylo zjištění přínosnosti Probační a mediační služby na základě odpovědí probačních úředníků z polostrukturovaných rozhovorů a samotných klientů Probační a mediační služby. Otázky které byly cíleny na probační úředníky měly zjistit profesionální pohled na chod probační služby, a jaké přínosy má Probační a mediační služba pro své klienty. Rozhovor byl proveden se všemi probačními úředníky na středisku ve Strakonících. Navíc byl přidán rozhovor se státním zástupcem, se kterým byla možnost rozhovoru při realizaci výzkumné části. Tento rozhovor byl přínosný díky názoru státního zástupce na ukládání alternativních trestů. Také poskytl právní pohled z hlediska efektivity výchovného dopadu alternativního trestání.

Z rozhovorů, které probační úředníci poskytnuly, vyplynulo, že všichni úředníci jsou ve své funkci více než 20 let, z čehož vychází jejich dlouhodobá zkušenost v oblasti Probační a mediační služby. Každý úředník se specializuje na konkrétní oblasti probační činnosti. Dále bylo zjištěno, že úředníci považují svou profesi za důležitou, jelikož napomáhají klientům nepáchat další trestnou činnost. Klient je na svobodě, ale musí se pravidelně dostavovat na konzultace. Pokud dostane trest podmíněného odsouzení, tak se nikam dostavovat nemusí. V dohledu je omezen a tím dostává možnost si uvědomit, že nějaký trest dostal. Díky těmto konzultacím je Probační a mediační služba schopna monitorovat jeho chování.

Rozhovor se státním zástupcem přinesl této práci perspektivní pohled na ukládání alternativních trestů. Státní zástupce zdůrazňuje význam trestu podmíněného odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem a obecně prospěšných prací jako prostředků pro kontrolu a nápravu pachatelů. Spolupráce mezi justičními orgány a Probační a mediační službou je klíčová pro účinné fungování trestního systému a úspěšnou reintegraci pachatelů zpět do společnosti. Informovanost veřejnosti o těchto alternativách je klíčová pro změnu postojů k trestnímu systému a podporu rehabilitace pachatelů. Celkově lze konstatovat, že státní zástupce ve Strakonících aktivně podporuje využití alternativních forem trestů jako prostředků k úspěšné resocializaci pachatelů a k prevenci opakování trestné činnosti.

Dle dat Českého statistického úřadu se v roce 2021 výrazně zvedl počet uložených dohledů. V roce 2020 bylo celkově 25 488 podmíněných odložených trestů, z toho bylo celkem 11,7 % dohledů. V roce 2021 bylo celkem 24 798 podmíněně odložených trestů odnětí svobody a z toho bylo 86 % dohledů. Z rozhovoru se státním

zástupcem, tak i z dat Českého statistického úřadu vychází najevo, že trest dohledu se osvědčuje jako velice efektivní alternativní trest v aspektech nápravy pachatele.

Dotazníkového šetření cílené na veřejnost se zúčastnilo celkem 134 respondentů. První dvě otázky dotazníkového šetření byly pouze identifikační. Zjišťovaly pohlaví a věk respondentů. Otázky číslo 3 až 6 byly položeny pro zjištění respondentova pohledu na osoby po výkonu trestu odnětí svobody, zda se s nimi setkali, a jak se jimi cítí ohroženi. Tato skupina osob je jedna ze znevýhodněných skupin na trhu práce a jejich uplatnění při hledání zaměstnání může být zúženo. Z dotazníku pro klienty Probační a mediační služby bylo překvapivé, že klienti, kteří se dopustili protiprávního jednání opakovaně, považovali získání zaměstnání za méně obtížné než osoby, které se dopustili protiprávního jednání poprvé.

Otázky číslo 7, 8 a 9 byly zaměřeny na postpenitenciární péči. V otázce číslo sedm uvedlo 88 respondentů, že se dokáží začlenit zpět do normálního života pouze s pomocí. Z pohledu veřejnosti je tedy postpenitenciární péče pro osoby po výkonu trestu odnětí svobody nedostatečná.

Na otázku číslo 8 odpovědělo 70 respondentů, tedy téměř polovina, že pomoc osobám po výkonu trestu odnětí svobody je nedostatečná. Z pohledu veřejnosti by měla být postpenitenciární péče více iniciována. Osoby, které byly propuštěny z výkonu trestu, často uvádějí, že nevěděli jak dál. Někteří jsou najednou na mnoho věcí sami, často bez podpory rodiny a přátel, bez práce, bydlení a často ani nemají ponětí o sociálním kurátorstvím.

Dotazník pro klienty byl rozdělen na úvodní část, trestnou minulost, klientovo sociální zázemí a zjištění jeho postoje k Probační a mediační službě.

Otázky dvě až pět byly zjišťovaly informace o trestné minulosti klienta. Na otázku pět a jedenáct byla vytvořena hypotéza, zda se cítí sociálně vyloučení, pokud mají delší dohled více jak 2 roky. Pro někoho může být dohled přítěží, má obavy z odsouzení společnosti.

Otázky 6 až 9 se soustředily na identifikaci sociálního zázemí klientů. Na otázku 8 odpovědělo 16 klientů, že mají dluhy. Na otázku č. 6 odpovědělo celkem 9 klientů, že zaměstnání nemají, a 3 klienti si práci ani nehledají.

U otázek číslo 10 a 11 odpovídali klienti dle svého názoru na změny postojů lidí ke klientům po návratu z výkonu trestu odnětí svobody a jejich pocitu sociálního vyloučení. 13 klientů odpovědělo, že zaregistrovalo změnu pohledu veřejnosti po návratu z výkonu trestu odnětí svobody, 11 klientů odpovědělo, že se cítili sociálně vyloučení. Tyto výsledky zdůrazňují důležitost poskytování podpory a pomoci klientům po návratu z vězení s cílem minimalizovat sociální vyloučení a usnadnit proces jejich resocializace.

Z posledních dvou otázek byl zjištěn pohled na spolupráci a celkový postoj k Probační a mediační službě. Podle výzkumu je zřejmé, že téměř všichni klienti vnímají spolupráci s Probační a mediační službou za pozitivní.

Závěr

Práce je rozdělena na dvě hlavní části, teoreticko-metodickou a praktickou část. Teoreticko-metodická část byla zpracována z poznatků, které jsou uvedeny níže.

Teoreticko-metodická část se zabývala základními pojmy probace a mediace, vznikem a vývojem Probační a mediační služby, restorativní a retributivní justicí a alternativními tresty a probační činností.

Hlavním cílem bylo zjištění přínosnosti Probační a mediační služby z pohledu probačních úředníků ve městě Strakonice a samotných klientů Probační a mediační služby. V práci byli stanoveny dva dílčí cíle. První dílčí cíl spočíval ve zjištění názoru veřejnosti a probačních úředníků střediska ve Strakonici na reintegraci osob, které jsou po výkonu trestu odnětí svobody. Druhým dílčím cílem bylo zjištění pohledu veřejnosti na osoby po výkonu trestu odnětí svobody.

Na základě těchto cílů byly vytvořeny dva dotazníky, pro klienty a pro veřejnost. V rámci kvantitativního výzkumu cíleného na veřejnost bylo vytvořeno celkem 9 výzkumných otázek. Dotazník pro klienty měl 13 výzkumných otázek. Dotazníků se zúčastnilo celkem 134 respondentů a 20 klientů Probační a mediační služby. Odpovědi byly vyhodnoceny pomocnými kontingenční tabulkami a aritmetického průměru a vyobrazeny v grafech. Pro účel výzkumu byly vytvořeny celkem 4 hypotézy. Hypotéza H1: Lidé, kteří mají negativní zkušenost ze setkání s osobou po VTOS se cítí ohroženi těmito osobami více než lidé s pozitivní zkušeností. Hypotéza H2: Ženy vnímají předsudky vůči osobám po VTOS více než muži. Hypotéza H3: Klienti, kteří páchali trestnou činnost opakovaně, považují za obtížné sehnat zaměstnání než klienti, kteří spáchali TČ jednou. Hypotéza H4: Klienti s dohledem více než 2 roky se cítí častěji sociálně vyloučení než klienti s kratším dohledem. Hypotézy H1, H2, H4 byly na základě zjištěných dat potvrzeny. Hypotéza H3 byla zamítnuta.

Z výsledků bylo zjištěno, že klienti vnímají spolupráci s Probační a mediační službou jako přínosnou.

Z dotazníkového šetření cíleného pro veřejnost bylo zjištěno, že většina vnímá předsudky vůči osobám po výkonu trestu odnětí svobody. Dále dle názoru veřejnosti není pomoc osobám po výkonu trestu odnětí svobody dostatečná.

Na závěr lze shrnout, že tato práce poukázala na přínosnost alternativního trestání a pomoci osobám po výkonu trestu odnětí svobody. Z výzkumu vychází závěr, že 50 % klientů označilo spolupráci s Probační a mediační službou jako maximálně přínosnou, dalších 30 % klientů považuje činnost Probační a mediační služby taktéž za přínosnou. 65 % klientů zaujímá pozitivní postoj k Probační a mediační službě, žádný klient neuvádí, že by měl k Probační a mediační službě negativní vztah. Probační a mediační služba dále klientům pomáhá formou doporučení při těžkých životních situacích. Osoby, které se vrátili z výkonu trestu odnětí svobody bývají často odsuzováni, což znesnadňuje jejich reintegraci zpět do společnosti. V rozhovorech s probačními úředníky a státní zástupkyní bylo zdůrazněno, že by se měla zvýšit informovanost veřejnosti ohledně ukládání a dopad alternativních trestů.

Seznam použitých zdrojů

Citace

1. Zákon č. 257/200 Sb., Zákon o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (zákon o Probační a mediační službě), §2, odstavec 1.
2. Zákon č. 257/200 Sb., Zákon o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (zákon o Probační a mediační službě), §2, odstavec 2.

Literární zdroje

1. DOUBRAVOVÁ, D. et al. *Příručka pro probaci a mediaci*. Praha: SPJ – Institut pro probaci a mediaci, 2001. 180 s. v různém stránkování. ISBN 80-902998-0-6.
2. ETEŠKA, J., FISCHER, S. *Psychologie kriminálního chování: vybrané otázky etiologie, andragogické intervence a resocializace*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2020. 208 s. ISBN 978-80-271-0731-5.
3. HANUŠ, B. *Primární základy penologie*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola Jana Amose Komenského, 2005. 95 s. ISBN 80-86723-14-3.
4. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace*. 4. přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál. s. 440. ISBN 978-80-262-0982-9.
5. HOLÁ, L. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 272 s. ISBN 978-80-247-7537-1.
6. HOLÁ, L. *Mediace: způsob řešení mezilidských konfliktů*. Praha: Grada, 2003. 190 s. ISBN 80-247-0467-6.
7. JELÍNEK, J. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. Glosátor. Praha: Leges, 2009, 1424 s. ISBN 978-80-7502-637-8.
8. JELÍNEK, J. *Trestní právo procesní: podle stavu k ...* Student (Leges). 2010-. Praha: Leges, 2010. 848 s. ISBN 978-80-7502-160-1.
9. KRATOCHVÍL, V. *Trestní právo hmotné: obecná část*. 2. vyd. Beckovy právnické učebnice. V Praze: C.H. Beck, 2012. 968 s. ISBN 978-80-7179-082-2.

10. KUČHTA, J., VÁLKOVÁ H. et al. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005. 544 s. ISBN 80-7179-813-4.
11. MATOUŠEK, O., KOLÁČKOVÁ, J., KODYMOVÁ, P. (eds.). *Sociální práce v praxi. Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2005. s. 352. ISBN 80-7367-002-X.
12. MICHANČOVÁ, S. *Etické aspekty probácie a mediácie*. In: *Táž. Restoratívni spravodlivosť jako výzva*. 1. vyd. Prešovská univerzita v Prešově, Gréckokatolícka teologická fakulta, 2011, s. 153. ISBN 978-80-555-0389-9.
13. POTOČKOVÁ, D. *Nejlepší je domluvit se, aneb, Průvodce mediačním procesem*. Praha: Alfom, 2013. 197 s. ISBN 978-80-87785-00-3.
14. RAMEŠOVÁ, M. *Mediátorství v sociální práci*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2019. 58 s. ISBN 978-80-7394-735-4.
15. SVOBODA, Ivo. *Úvod do studia Mediace a probace*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2005. 118 s. ISBN 80-7318-261-0.
16. ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář. Velké komentáře*. Praha: C.H. Beck, 2010. 1287 s. ISBN 978-80-7400-109-3.
17. ŠTĚRBA, Vladislav. *Penologie*. 2. vyd. Praha: Armex, 2009. 167 s. ISBN 978-80-86795-74-4.
18. ŠTĚRBA, Vladislav. *Penologie*. Praha: Armex, 2007. 148 s. ISBN 978-80-86795-48-5.
19. ŠTERN, P., OUŘEDNÍČKOVÁ, L., DOUBRAVOVÁ, D. (eds.), 2010. 212 s. *Probace a mediace: Možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál. ISBN 987-80-7367-757-2.
20. ÚZ č. 1491. *Trestní předpisy*. Ostrava: Nakladatelství Sagit, 2020. 480 s. ISBN 978-80-7488-530-3.
21. VETEŠKA, J. *Mediace a probace v kontextu sociální andragogiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 251 s. ISBN 9788074788987.
22. ZEHR, H. *The Little Book of Restorative Justice. Good Books*. PA. 2002. 112 s. ISBN 978-1-56748-376-1.
23. ZEHR, H. *Úvod do restoratívni justice*. Praha: Sdružení pro probaci a mediaci v justici, 2003, 48 s. ISBN 80-902998-1-4.
24. ŽATECKÁ E. *Postavení a úkoly Probační a mediační služby*. Ostrava: Key Publishing, 2007. 136 s. ISBN 978-80-87071-55-7.

Elektronické zdroje

1. HOFFMAN, D, A. Ten Principles of Mediation Ethics. [online]. [cit. 2024-01-06] Dostupné z: WWW: <<https://blc.law/wp-content/uploads/2016/12/2005-07-mediation-ethics-branchmainlanguagedefault.pdf>>.
2. JILEMICKÁ J. Asociace mediátorů České republiky, Mediace, příklady z praxe. [online]. [cit. 2024-04-01]. Dostupné z WWW: <<https://www.amcr.cz/mediace-a-facilitace-cesta-k-efektivnimu-reseni-konfliktu.php>>.
3. KOVÁŘ, P. Iuridictum, Chamurappiho zákoník, čl.196,. [online]. [cit. 2024-11-11]. Dostupné z WWW:<https://iuridictum.pecina.cz/w/Chammurabiho_z%C3%A1kon%C3%ADk>.
4. MIKULKOVÁ, M. *Metodika. Příprava k mediaci v (po)rozvodové situaci*. Akademický ústav Karviná, z.ú., Karviná – Nové město. 2019. [online]. [cit. 2024-04-02]. Dostupné z: WWW: <https://www.akademickyustav.cz/domains/akademickyustav.cz/wp-content/uploads/2019/10/priprava_k_mediaci_v_porozvodove_situaci.pdf>.
MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR, Doporučení CM/Rec (2010) 1 Výboru ministrů členským státům o probačních pravidlech Rady Evropy. Varšava: Rada Evropy, 2010. [online]. [cit. 2024-11-11]. dostupné z WWW: <https://www.pmscr.cz/wpcontent/uploads/2021/08/mezdok_Evrospka_probacni_pravidla.pdf>.
5. MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR, Registr poskytovatelů pomoci obětem trestných činů. [online]. [cit. 2024-04-01]. Dostupné z WWW:<<https://otc.justice.cz/verejne/advokat/seznam.jsf>>.
6. MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR, Trestní politika, Alternativní tresty, Obecné informace. [online]. [cit. 2024-31-02] Dostupné z WWW: <<https://justice.cz/web/msp/alternativni-tresty/-/clanek/obecne-informace>>.
7. NÁRODNÍ SOUSTAVA POVOLÁNÍ. Právo. Úředník Probační a mediační služby. [online]. [cit. 2024-12-13]. Dostupné z WWW:<<https://nsp.cz/jednotka-prace/urednik-probacni-a-mediac>>.
8. PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA. Pro pachatele. Parole. [online]. [cit. 2024-02-07]. Dostupné z WWW:<<https://www.pmscr.cz/pro-pachatele/parole/>>.
9. ZÁKONY.JUDIKÁTY, Zákon o mediaci. č. 202/2012 Sb. § 3. 3 odst. [online]. [cit. 2023-12-06]. Dostupné z: WWW:<<https://zakony.judikaty.info/cz/predpis/zakon-202/2012>>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 257/2000 Sb., Parlamentu České republiky ze dne 11. srpna 2000, o Probační a mediální službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. In Sběrka zákonů Česká republika. 2000, částka 74, s. 252-258.
2. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., Parlamentu České republiky ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In Sběrka zákonů Česká republika. 2009, částka 11, s. 354 - 651.
3. ČESKO. Zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů In Sběrka zákonů Česká republika 2012, částka 70, s. 276.

Ostatní zdroje

1. <https://www.survio.com/>

Seznam zkratk

PMS – Probační a mediační služba

OPP – Obecně prospěšné práce

TZ – Trestního zákoníku

TrŘ – Trestního řádu

Seznam schémat, tabulek a grafů

Seznam schémat

Schéma 1 - Principy 1	29
-----------------------------	----

Seznam tabulek

Tabulka 1- Odlišné pohledy	37
----------------------------------	----

Seznam grafů

Graf 1- Podmíněné odložení trestu odnětí svobody.....	42
Graf 2- Počet dohledů	43
Graf 3 – Respondenti	48
Graf 4 - Otázka č. 1: Jaké je Vaše pohlaví?	49
Graf 5- Otázka č. 3: Jaký je Váš věk?.....	49
Graf 6- Otázka č. 4: Vnímáte předsudky vůči osobám, které byli ve vězení?	50
Graf 7- Otázka č. 5: Setkali jste se někdy s osobou po výkonu trestu odnětí svobody? Pokud ano, jakou máte ze setkání zkušenost?	51
Graf 8- Otázka č. 6: Cítíte se ohroženi osobami, které se vrátili z výkonu trestu odnětí svobody?	51
Graf 9- Otázka č. 7: Jak vnímáte ohrožení od osob, které jsou po výkonu trestu odnětí svobody?	52
Graf 10- Otázka č. 8: Myslíte, že se osoby propuštěné z výkonu trestu dokážou začlenit opět do společnosti?.....	53
Graf 11- Otázka č. 9: Je podle Vás pomoc osobám po výkonu trestu odnětí svobody dostatečná?	53
Graf 12- Otázka č. 10: Jaká pomoc je podle Vás nejdůležitější v procesu začleňování těchto osob?	54
Graf 13 – Otázka č.1: Jaké je Vaše pohlaví?.....	55
Graf 14- Otázka č.2: Jakého protiprávního skutu jste se dopustil/a?.....	55
Graf 15- Otázka č. 3: Jak dlouho jste byl/a ve výkonu trestu odnětí svobody?	56
Graf 16- Otázka č.4: Dopustil/a jste se protiprávního skutku opakovaně?	56
Graf 17- Otázka č.5: Jak dlouho jste dostal/a dohled?.....	57

Graf 18- Otázka č. 6: Jste zaměstnán/a?	57
Graf 19 – Otázka č. 7: Jak obtížné pro Vás bylo sehnat zaměstnání?	58
Graf 20- Otázka č. 8: Máte nějaké dluhy?	59
Graf 21- Otázka č. 9: Poskytuje Vám úřad práce finanční podporu?	59
Graf 22- Otázka č. 9: Myslíte, že na Vás změnili lidé pohled po výkonu trestu?	60
Graf 23- Otázka č. 11: Cítil/a jste se někdy sociálně vyloučen/a?	60
Graf 24- Otázka č. 12: Jaký máte postoj k Probační a mediační služba a úředníkům? ..	61
Graf 25- Otázka č. 13: Označte, jak si myslíte, že je pro Vás spolupráce s Probační a mediační službou přínosná.	61

Seznam příloh

Příloha 1 - Dotazník pro veřejnost	82
Příloha 2 - Dotazník pro klienty PMS	84
Příloha 3 - Otázky pro probační úředníky	87
Příloha 4 - Otázky pro státní zástupkyni.....	87

Přílohy

Příloha 1 - Dotazník pro veřejnost

Vážení respondenti,

jsem studentem třetího ročníku bakalářského studijního programu zaměřeného
na bezpečnostně právní činnost.

Data sbírám v rámci anonymního výzkumu pro dokončení mé bakalářské práce

na téma "Probace a Mediacce". Tímto bych Vás rád požádal o vyplnění následujících otázek. Vyplnění by Vám mělo zabrat přibližně 1-2 minuty. Vaše odpovědi budou anonymní a použity pouze pro zpracování této práce.

Předem mnohokrát děkuji za Váš čas a vyplnění dotazníku.

1 Jaké je Vaše pohlaví?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Muž Žena Jiné

2 Jaký je Váš věk?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Méně než 18 let 19-30 let 31-50 let 51-64 let 65+ let

3 Vnímáte předsudky vůči osobám, které byli ve vězení?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano Ne Nevím

4 Setkali jste se někdy s osobou po výkonu trestu odnětí svobody? Pokud ano, jakou máte ze setkání zkušenost?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano, zkušenost mám pozitivní Ano, zkušenost mám negativní Ano, zkušenost mám neutrální Ne

5 Cítíte se ohroženi osobami, které se vrátili z výkonu trestu odnětí svobody?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne Pouze osob které spáchali TČ proti životu a zdraví

6 Jak vnímáte ohrožení od osob, které jsou po výkonu trestu odnětí svobody?

☆☆☆☆☆ / 5

7 Myslíte, že osoby propuštěné z výkonu trestu se dokážou začlenit opět do společnosti?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne S pomocí

8 Je podle Vás pomoc osobám po výkonu trestu odnětí svobody dostatečná?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne Nevím

9 Jaká pomoc je podle Vás nejdůležitější v procesu začleňování těchto osob?

Nápověda k otázce: *Vyberte 3 odpovědi*

☐ Finanční pomoc	☐ Zprostředkování zaměstnání	☐ Opatření bydlení	☐ Rodinná podpora
☐ Získání dodatečného vzdělání	☐ Reintegrační a resocializační programy	☐ Zprostředkování zdravotní péče	

Klienti PMS

Vážení klienti probační a mediační služby,

jsem studentem třetího ročníku, bakalářského studijního programu zaměřeného
na bezpečnostně právní činnost.

Data sbírám v rámci anonymního výzkumu pro dokončení mé bakalářské práce

na téma "Probace a Mediacce". Tímto bych Vás rád požádal o vyplnění následujících otázek. Vyplnění by Vám mělo zabrat přibližně 1-2 minuty.
Vaše odpovědi jsou anonymní a budou použity pouze pro zpracování této práce.

Předem mnohokrát děkuji za Váš čas a vyplnění dotazníku.

1 Jaké je Vaše pohlaví?

Muž Žena

2 Jakého protiprávního skutku jste se dopustil?

3 Jak dlouho jste byl ve výkonu trestu?

4 Dopustil/a jste se protiprávního skutku opakovaně?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano Ne

5 Na jak dlouho jste dostal/a dohled?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Do 2 let   Do 4 let   Více než 4 roky

6 Jste zaměstnán/a?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano   Ne   V blízké době nastupuji   Zaměstnání si zatím nehledám

7 Jak obtížné pro Vás bylo sehnat zaměstnání?

Nápověda k otázce: *1- nebylo obtížné 5- velmi obtížné*

☆☆☆☆☆ / 5

8 Máte nějaké dluhy?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano   Ne

9 Poskytuje Vám Úřad práce finanční podporu?

- Ano   Ne

10 Myslíte, že na Vás lidé změnili pohled po výkonu trestu odnětí svobody?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano   Ne   Nevím

11 Cítili jste se někdy být sociálně vyloučen?

- Ano   Ne   Nevím

12 Jaký máte postoj k Probační a mediační službě a probačním úředníkům?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Pozitivní Negativní Neutrální

13 Označte jak si myslíte, že je pro Vás spolupráce s PMS přínosná.

Nápověda k otázce: *1- nejméně přínosná, 5- nejvíce přínosná*

☆☆☆☆☆ / 5

Příloha 3 - Otázky pro probační úředníky

1. Jak dlouho pracujete na pozici probačního úředníka?
2. Jak jste se k této práci dostala?
3. Kolik máte celkem klientů na středisku?
4. Myslíte, že vnímá společnost Vaší profesi jako užitečnou?
5. Na jakou konkrétní oblast se v Probační a mediační službě zaměřujete?
6. S jakým typem klientů se nejčastěji setkáváte?
7. Jak dlouhé je průměrně sezení s klientem?
8. Myslíte, že je probační činnost přínosná pro společnost?
9. Jak se stavíte ke klientům, kteří se k Vám vrátili opakovaně?
10. Jak moc si myslíte, že Probační a mediační služba pomáhá svým klientům?
11. Doporučujete klientům kontakt na jiné instituce?
12. Myslíte, že po ukončení spolupráce s klientem mu Probační a mediační služba pomohla vést řádný život?

Příloha 4 - Otázky pro státní zástupkyni

1. Jak dlouho jste státní zástupkyní?
2. Kdy považujete udělení trestu podmíněného odsouzení k trestu odnětí svobody za nutné?
3. V jakém případě uvažujete o uložení alternativního trestu?
4. Který ze současných trestů má podle Vás nejsilnější dopad pro nápravu pachatele?
5. Považujete podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem za efektivní potrestání?
6. Myslíte, že je vhodné ukládat recidivistům alternativní tresty?
7. Přijde Vám, že je společnost dostatečně informována o ukládání alternativních trestů?
8. Jak vnímáte spolupráci s Probační a mediační službou?
9. Myslíte, že reintegrační a resocializační programy jsou přínosné pro pachatele?